БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

44-дэхи жэлэй гарона.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 198 (11492) | 1967 оной августын 23, среда | Сэн 2 мүнгэн

Ажал хэһэнэй түлөө абаһан түлөөһэн хадаа мүнөө үедэ ажалшадай олзын гол эшэ үндэһэниинь мүн. Оройдоол 1950 онһоо 1966 он хүрэтэр хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай мүнгэн олзын дунда хэмжээн 1,5 дахинһаа үлүүгээр ехэ болоһон байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ бага түлөөһэ абадаг хүдэлмэрилэгшэдэй олзонь эли бодо нэмээ, колхознигуудай олзо ехэ болоо, тэдэндэ лаб үгтэхэ түлөөһэн бии болгогдоо. Совет хүнүүд урданайхиһаа һайнаар хооллоно, хубсална, тэдэнэй оюун ухаанай байдал улам баян дэлгэр болоо.

(КПСС-эй ЦК-гай ТЕЗИСҮҮДҺЭЭ)

Уншагшын түрүү бэшэг

ҮБҺЭШЭДЭЙ ДУНДА— ПАРТИЙНА БҮЛЭГ

Энэ үнгэрһэн хабартаа совхозоймнай луговодуудалан дээрэ нилээд оролдолгоор хүдэлжэ, уһалагдаһар бухы газараа яһалахан түүлһэн, үтэгжүүлгэшье хэ байна. Тиигээд хожомшог оһон хойно бороо элбэгжэжэ, газаа хүдөө газарай ногоон аар ургажа эхилһэн гээшэ. эннһээ уламжалан, энэ жэ үбһэ хуряалгада нэгэ бага ог орохон байнабди.

Өнгөрбэшье совхозой дирекци, партийна комитет үбһэеэ хаһа соонь, таряа хуряалгын хүмэридэ орохын урда тээ гол абажа үрдихөөр шухала зүүдэлгэ хараалһан байха. Тиихэдээ үбһэшэдые соморсоор звенонууд болгон эмхидэ һэн. Хамтадаа манай ажаа мүнөө 20 звено (тэрэ тоо доёрынь оньһожоруулагдаа) хүдэлжэ байна. Звено бүн үйлэдбэринин даабаритай, хуряажа абаха түсэбтэй.

Партком хадаа үбһэ хуряалга коммунистнуудаа олоор лгэхэ гээжэ ехэ оролдолго. Тиигэжэ табан звено дээ партийна бүлэг эмхидхээ, мүн комсомол-залуушуулай звено хүдэлнэ. Үбһэшэдэй ондо социалис мүрысөөн нэрэнхэй. Тэрэ мүрысөөнэй аагдаһан болзор соогоо олгодожо, түрүүлһэн звено шан барюулагдана, ажалшалгарагшад тусхай магтаал хүртэнэ.

Нимэ угаа харюусалгатай хүмэридэ бишье баһал хабаадагшадые шиидэхэ, хонишон комист Салим Назиповай эмхидэн үбһэшэдэй звенодо хүдэлтула «Беларусь» тракторааа лөөдэ лэ мордоһон байгааб. Өөр энэ коммунист түрүүхэ звено эмхидхээ. Тиигэ харуулжа байдаг 700 гахонидтоо үбэл эдюулхэ үбһэ ажа абаха гэһэн хүсэлэнтэй. Өдөр хоюулаа һайн ургасатай 50 гектар сабшалан хуряадурдихэмнай бэрхэтэй ха юм. Отделениншье хүдэлмэриые үгөөдихэнь баһал гайһааб даа. Салим бидэ хоёр шан-Онохой тосхоной пенер үбгэдтэй хөөрэлдэжэ, 60 аһан, 70 хүрэхэеэ ябаһан таа үбгэдые хажуудаа абабабди. Өдөр лэ энэ хабартаа луговод Н. Очиржаповай уһалһан эрт ургасатай 40 гектар газар дээрэ хэмжүүлжэ абаад, ажа ороо һэмди.

Үбһэндэ оройонһоомнай хойө хура бороо түргэдөө һэн. Өгбэшье бидэ хүдэлмэрээ шадамараар эмхидхэжэ, гдаһан үбһэ бороодо соулжа гутаангүйгөөр, сэл хүөөр һүрилжэ абанабди. ь трактораараа сабшадаг, дадаг хүм. Тиигэхынгээ хаүтаар зуруу баал болгоһон ээ һүрилхэ газарта түлхиасардагби. Иигэжэ хүдэлмэнай һаатанагүй. «Бороо оро, үбһэн шиигтэй, шүүдэр ехэ» амархын тэдысэ һуудаггүй. һамбаагай гарахада, гиеэ хорёолжо ородогби. ннаг, һургааг бэлэн байха даа. Тиигэбэшье һаань, мун бодхоогдоод байһан хорёод үү һүриннүүдэй диилэнхинь ёотой болоҳой.

Мүнөө үедэ тэрэ 40 гектар шалангайнгаа 35 гектарайнь оо унагаажа тармаад, һүриэд байнабди. Хамта дээрээ ага үлүүтэйхэн (багсаамар) центнер үбһэтэй болообди хөөрэлдэгшэбди. Зүгөөр ннай ажалдаа ехэл нягта зон даа. Ажалаймнай түлөөһэн, алтэ түлбэри хүдэлмэрийн шанарһаа, абаһан үбһэнһөө дулдыдаха байһан туладань нарилаа, нягталаагүйдэ аргагүй. Энэ звенодо хүдэлжэ байһан бидэ коммунистнуудшье абаһан даабаряа саг соонь дүүргэхэ, һайн шанартайгаар хүдэлхэ гэжэ оролдохо уялгатайбди. Энэ манай нэрэ хүндын хэрэг ха юм.

Манай үбһэндэ оройонһоомнай хойшо мүрысөөнэй дүн ходо гаргагдажа байдаг. Бидэшье тэрэ мүрысөөндэ оролсонхойбди. Хоёр дахин гурбадахи һуурида гаража, совхозой дирекциин, партком ба рабочкомой шанда хүртэһэн байхабди. Гэбэшье эсэсэй дүн ямар байха юм? Үшөө уридшалан хэлэхын аргагүй. Юрэдөө, сабшажа абаха газар мэнэ мэнэ дууһахань, үбһэ абаха даабари бүри мүнөө үлүүлэн дүүргэгдээд байна гээшэ. Совхозой үбһэнһөө ходорторнь ябажал гараха байхабди.

Би өөрөө отделениин партийна организациин бюрогой гэшүүн, энэ звенодо саг зуура эмхидхэгдэһэн партийна бүлэгые хүтэлбэрилдэг даабаритай хүн һэн туладаа хүдэлмэриингөө забһарта суггаа хүдэлдэг нүхэдтөө радиогоор шагнаһан, газетэдэ толилогдоһон һониниие, совхоз соогоо хэр зэргэ ябажа байһанаа хөөрэжэ үгэдэг уялгатайб. Тиигээдшье эдэ үбгэднай—ехэ һоношархуу улад. Алибаа юумэ мэдэхэ дуратай.

Үбһэ хуряалга хадаа саг зуурын, байгаалинин уларилай онсо шахардуу үедэ хэгдэдэг хүдэлмэри. Тэрээниие саг соонь үнгэргэхэ гээшэ шухала. Тэрэнэй түлөө ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Соморшог звенонуудые байгуулхада зохид байшоо. Тэрээн бүхэндэ коммунист хүн байгаа һаа, бүришье һайн бэлэй. Тиигэбэшье дуулахада, үбһэн дээрэ оройдоол 20 гаран коммунистнуудые хүдэлнэ хэбэртэй агша. Бодоходо, партийна нүлөөн гэжэ хаанашье, ямаршье хэрэгтэ шухала зүйл болодог байһаниинь мэдээжэ.

Үбһэшэдэй звенонууд олон, таруу, үсөөн хүнһөө бүридэдэг юм бээ. Тэдэниие бултыень культурна талаар хангаха гээшэ бэрхэтэй. Тиигэбэшье амарха үедэмнай, үдэшэ, үглөөгүүр лектөрэй гү, али агитаторай ерээд хөөрэлдэдэг байгаа һаань, һайн байгаа. Кино, концерт гэхэ мэтэшье баһал үгы хадаа үгы. Тэдэнэй үбһэшэдтэ айлшалбал, хэдэн звеное дүтэ дүтэ руунь суглуулжашье болохо байгаа.

Агуулехэ Октябриин революциин 50 жэлэй ойе тэмдэглэхээ байһан түүхэтэ жэлдэмнай үбһэ ногооншье, талха таряаншье һанаһан соомнай ургаа. Эдэ бүгэдээ дууһан хуряажа абаха хэрэг манай эршэ хүсэнһөө, хүсэлэл оролдолгоһоо дулдыдаха. Тиимэһээ үбһэ, таряа хуряалгын үедэ илангаяа бидэ, коммунистнуудтүрүү зэргэдэ алхаха, ажал хүдэлмэриие эмхидхэлсэхэ, нинтэ политическэ хүдэлмэри ябуулха уялгаяа дээрэ үргэхэ зэргэтэйбди. Тиигэхын тула партийна нүлөө улам үргэдүүлхэ, эдэ хүдэлмэридэ коммунистнуудые олоор гаргажа, партийна бүлэгүүдые байгуулбал, аша туһаар ехэ байха һэн гэжэ тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб.

Үбһэ хуряалга үшөөл түлэг дундаа ябана. Тиимэһээ республикын газетэнүүдэй байгуулһан вымпелнүүдтэ, дурасхаалта шангуудта хүртэхын түлөө мүрысөө улам эршэдхэе!

Н. БОБ�ылЕВ.
Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой 2-дохи отделениин үбһэшэн, партгруппорг.

УЯЛГА ШЭНЭЛЭГДЭБЭ

Совет засагай 50 жэлэй ойе ажалай ехэ амжалтануудаар угтахын түлөө оролдожо, Худанай леспромхозой хүдэлмэришэд амжалтатай ябана.

Энэ жэлэй үнгэрһэн 1-дэхи кварталай ажалай дүн согсолжо, эндэхи ажалшад ойн жэлдэ абаһан уялгануудаа бүри дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэбэд. 1-дэхи кварталда арадай ажахыда 2,5 мянган кубометр модо тушааха гэһэн түсэбөө ажалшад үлүүлээ.

Тиигээд мүнөө жэлэй түсэбые ноябриин 25 болотор дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 28 мянган кубометр модо Эхэ орондоо бэлэглэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай. Мүн гаргадаг продукциин шанарые эрид һайжаруулһанай ашаар түсэбһөө гадуур 100 мянган түхэриг сэбэр олзо оруулха гэжэ шиидээ. Ухаалан зохёолго, уралан нарижуулга нэбтэрүүлһэнэй ашаар 4 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ алмаха гэһэн зорилготой.

Мүнөө харахада, манай модошодой абаһан уялга бодотоор бэелүүлэгдэнэ. Үнгэрһэн долоо һарын түсэбөө болзорһоонь урид, июниин 28-да дүүргэһэн байна. Тиигэжэ энэ үе соо хараалгадаһан түсэбһөө гадуур 24700 кубометр барилгын модо үгэһэн юм.

Нүхэд М. Паршаковой, В. Машановай, М. Тетеринэй, Г. Соснинай, нүхэр Митаповай бригаднууд түрүүлнэ. Эдэнэр үдэр бүхэндэ халаанайнгаа нормоһоо гадуур 15—20 кубометр модо бэлдэжэ, ашан ябуулнад. Долоон һарын түсэб тэдэнэр 115—128 процентээр дүүргэһэн байна.

Мүн жолоошодой: Морозов—Хохловой, Павлов—Шитинэй, Варганов—Скуратовай, Спиридонов—Спиридоновой, Молчанов — Турушевай, Сизиков—Терентьевэй экипажнууд үдэр бүхэндэ түсэбһөө гадуур 150—250 кубометр доодо складуудта зөөжэ байдаг.

М. РУДАКОВ.
Худанай леспромхозой директор.

Бүхы хүсэеэ-тэжээл бэлэдхэлгэдэ

АРАЛАЙ ҮБҺЭШЭДЭЙ ЭРШЭТЭ АЖАЛ

Коммунист Дугар Бадмаевич Доржиев совхозой парткомдо дуудуулба.

Парткомой секретарь Доржо Шагдарович Цыренов тэрэниие угтажа:

— Дугар, ши иигээд юу хэхэ һанаатайбши?—гэбэ.

— Һургуулида ажалай багшаар хүдэлхэ гээ һэм. Намайе совхозһоом табиит даа,—гэжэ нүгөөдэнь һанажа ябаһанаа хэлэжэрхибэ.

— Үгы даа, Дугар, шамайе табиха аргамнай үгы. Мүнөө үбһэ хуряалгын хаһа ороод байна. Коммунист бүхэниие дуратай тээшэнь табяа һаамнай, юун болохоб? Директортэ орожо хөөрэлдээ,—гэбэ.

Совхозой директор Дондок Дашиевич Дугаров абаһаар лэ:

— Ши бү яара. Түрүүн парткомой, дирекциин харюусалгатай даабари дүүргэ: үбһэшэдэй звеное даажа абаха болоош. Нёдондо танай звено һайнаар хүдэлжэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ һэн. Мүнөө жэлдэшье ехэ үбһэ абаха аргатайш. Совхозойнгоо малда тэжээл бэлдэлсыш даа,—гэбэ.

Энэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр Дугар Доржиев уданшүй Доодо-Худанаа ерэжэ, отделениие эрхилэгшын туһаламжаар үбһэшэдэй звено эмхидхээд, Аралай сабшаланда гараа бэлэй.

Эндэ үбһэ хуряалгын эмхитэйгээр ябуулагдажа байһаниинь хэнэйшье ойлгомоор. Хүдэлмэриин түсэб табигданхай, үбһэшэдэй звенонуудай социалис мүрысөөнэй гурим баталагданхай. Хүн бүхэнэй үдэр бүриин ажалай дүн сотсологдоно. Хэдэн уряа лозунгнууд эли газарта үлгөөтэй. Эдэб һонин номтой түүдэл библиотекэ бии. Залуушуул газетэ, журналнуудые ажалайнгаа забһарта уншанад.

Хэнэй түрүүлжэ, хэды шэнээн бүтээсэ туйлажа байһан тухайнь һонирхоходо, «Ажалай алдар солын хуудаһанда» эрхимүүдэй нэрэнүүд бэшээтэй.

Үнинэй трактурист Бальчин-Доржо Балданов үбһэ сабшажа эхилһээр нэгэшье һаатан һамшангүйгөөр, арбан хоногой туршада 180 гектар сабшахын орондо 220 гектар унагаагаад байнхай. Косилкын машинистнүүд Н-Д. Цыдыпов, С. Шойнжонов, Д. Цыбикдоржиев гэгшэд үдэрэйнгөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

— Нёдондо манай звеногойхид дамжуулгын Улаан тугханаа алдангүй, мүнгэн шан абажа гараа һэмди. Энэ жэлдэ үбһэндөө нэгэ бага хожомдожо ороббди. Түрүүшын болзорто ЦыренДоржо Гармановай звено Улаан тугханда хүртэнхэй. Тиигэбэшье урдынгаа нэрэ соло бусаахын түлөө бухы хүсөөрөө оролдохобди,—гээд Дугар Бадмаевич хөөрэнэ.

Мүнөө жэл түс звеногойхид дааһан сабшалангһаа 2900 центнер үбһэ бэлдэхэ түсэбтэй. Эдэнэр ботони болзор дотор 700 центнер үбһэ һүрилөөд байна. Һүришэд Д. Эрдыпеев, В. Дылгыров, С. Олзошкин, Д. Зориктуев, тармагшад Б. Бадмаев, Д. Базаров, бухал табигшад К. Базардашиева, Х. Рыгзенова, С. Галанов гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллана.

Үбһэшэдэй ажал зүбөөр эмхидхэлгэдэ ехэхэн шадабари, түршэл хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Бороо орожо, һүрилэлгын зогсоогдоходо, булта үбһэшэд Худан голой һужааг жалгын, һөөг бургааһанай дундуурхи ногоо гар хажуураар сабшадаг. Харин наратай үдэр тэдэ сагаа гээнгүй үбһэеэ хангал зандань хуряажа абахые оролдоно. Эдэ бүгэдые Дугар Доржиев шадамараар эмхидхэдэг байха юм.

Звеное даагшын уялга ехэ. Үбһэшэдөө эдеэ хоолоор һайса хангахын тула һанаагаа хубаалдаха, заримдаа өөрөөшье хүнэһэ хүшэ асархаяа Худанай Үртөө ошохо баатай болодог.

Һүүлэй үедэ Аралай үбһэшэдтэ кино харуулагданагүй, автолавка ерэнэгүй. Звеное даагша Дугар Доржиев үбһэшэдэй эрилтэ тухай аргагүй һануулан хөөрөө һэм. Энээн тушаа тусхайта зургаануд, хүтэлбэрилэгшэд яралтай хэмжээ абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

Иигэжэ коммунист Дугар Доржиев тэжээл бэлэдхэлгын ажалые шадамар бэрхээр эмхидхээ. парткомой, парторганизациин даабариие харюусалгатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Ж. БАДМАЕВ.

Хэжэнгэ.

Саратовска областнин «Энгельский» совхоздо таряа хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Эндэхид ойн баярай хүндэлэлдэ гектар бүриһөө 28—30 центнер шэнисэ хуряана. Энэнь бусад ажахынуудта орходоо 2—3 дахин ехэ болоно.

ТАСС-ай фотохроника.

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭЭ

Хонин ажалые һайнаар эрхилээл һаа, ашаг олзо ехээр абтадаг. Энэ хэрэгтэ манай колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ анхаралаа хандуулжа, эхэ хонидоо булгыень искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоҳой.

Тэрэнэй һайниие хонишоо бүхэн ойлгодог болоо. Юуб гэхэдэ, энэмнай хурьга олоор абаха, үүлтэрынь һайжаруулхада туһатай байна ха юм.

Мүнөө жэлдэ бүхыдөө 1500 хони үрэжүүлхэ байнабди. Энэ ажал июлиин 22-то эхилэгээд, отара бүхэндэ һайнаар ябуулагдана.

Фермэ дээрэмнай искусственна үрэжүүлгын пункт һайнаар тухеэрэгдэнхэй. Элдэб хэрэгсэлнүүдшье хүсэд бии. Энэ жэлдэ шэнэ сарай баригданхай. Техник-үрэжүүлэгшээр Агафья Бараева хүдэлдэг. Мүнөө тэрэ гурбадахи жэлээ хонидые үрэжүүлхэнь. Ажалдаа онсо һайнаар хандадаг хүн.

Хэрбээ урда жэлнүүдтэ Хэрэндэхи үрэжүүлгын станциһаа хусын үрэ машинаар асардаг һаа, мүнөө тэрэнээ болинхойбди. Юуб гэхэдэ, технигнай байра дээрэнь хусын үрэ абажа, үрэжүүлгээ һайнаар хэдэг боложо мэргэжээ. Тиимэһээ тэрэ станциһаа хойтокавказай үүлтэрэй хоёр хуса асаржа, пункт дээрээ барлаад, үрыень абанабди.

Энэмнай ямар аша туһатайб? Аяар Хэрэнһээ хусын үрэ машинаар шэрэжэ асархада найдалгүй байдаг һэн. Эды холо машина соо һэжэрэгдажэ ерэхдээ муудалаг байгаа бшуу. Мүн Эрхүү мүрэнэй үерлэбэл, хойто таладань байһан фермэдэ нэгэ-хоёр хоножэлье хүртэхоор бэшэ болодог бэлэй. Мүнөө пункт дээрэ абтаһан үрэ һайн шанартай байна.

Пунктын хүдэлмэрилэгшэд үүлтэртэ хусануудаа, мүн бэдэрдэг хусануудаа һайнаар элеэлүүлдэг, тунга һайн ногоотой бэлшээридэ ябуулдаг. Техник-үрэжүүлэгшэ нүхэр Бараева бухы зэр зэмсэгүүдээ сэбэр байлгадаг, зоотехническэ эрилтэнүүдые наринаар сахидаг юм. Тэрэ илангаяа ототой хонидые олохо, элирүүлэгдэһыень тэрэ доронь үрэжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарна.

Үглөөгүүр эртэ бэдожо, ототой болоҳон хонидые үрэжүүлдэг, үдэшэниинь хоёрдохёо үрэжүүлнэ. Хойто үглөөниинь хониндо хуса табижа шалгаад, үрэжүүлэгдээ һаань, һүрэг соонь табидаг. Техник-үрэжүүлэгшын хүдэлмэридэ колхозой зоотехник Иннокентий Хартохоев, ветеринар Б. Шахмалов гэгшэд яһала туһалдаг, шалгажа байдаг. Тиигэжэ мүнөө бухы хонидоймнай хахадынь үрэжүүлэгдэбэ.

Нёдондо колхознай 100 хонинһоо 72 хурьга абаа. Тиихэдэ хонишод Гарма Дырбеева 100 эхэ хонин бүриһөө 82 хурьга абаад, гарзалуулангүй түлжүүлһэн юм. Харин мүнөө жэл хонишод А. Шангинова, Б. Югдуров, Н. Бильдакова гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьгадые абажа түлжүүлэн, Совет засагайнгаа 50 жэлэй ойдо ажалай бэлэг бэлдэхые оролдоно.

Ж. БАДЛУЕВ.
Худөө бэшэгшэ.

Түнхэнэй аймагай «Маяк» колхоз.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим механизатор Антон Ефимов һүри хаядаг машинада худэлхэдөө ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Машинань заашье һаатадагүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Ефимов.

Ц. ДАШИГАЛСАНОВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА УРГАСА ХУРЯАЛГЫН, НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГЫН ХЭР ЗЭРГЭ ЯБАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1967 оной августын 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	үбһэ забшалга	һүрилэгдэһэниинь	силос дараалга	таряа хадьга	кукуруза хуряалга	намарай паар хахалалга
Баргажанай	41	33	9	3	19	—
Бэшүүрэй	50	33	14	4	19	1
Зэдын	38	13	17	8	22	2
Яруунын	32	8	10	0,4	—	0,4
Баунтын	36	13	—	—	—	—
Загарайн	54	43	21	1	33	1
Захаамингай	64	37	37	—	—	—
Кабанскын	81	63	68	0 3	—	13
Прибайкалиин	51	43	85	10	—	13
Хэжэнгын	53	23	38	—	—	—
Хяагтын	46	33	13	6	23	—
Мухар-Шэбэрэй	43	22	15	2	35	—
Сэлэнгын	43	27	14	3	—	—
Түнхэнэй	68	39	30	2	19	5
Ахын	46	29	—	—	—	—
Улаан-Удын	47	29	16	1	33	4
Хорин	40	23	27	1	55	—
Хойто-Байгалай	143	103	—	—	—	—

Москваһаа мэдээнэ

СОВЕТ-ЯПОН ХАНИ БАРИСААНАЙ ҮДЭШЭ

ХАБАРОВСК, августын 21. (ТАСС). «Японой ба Советскэ үнэй арадуудай хоорондохи эб барилгаа» совет ба япон олониитын төлөөлэгшэдэй гурбадахи уулзалгаа хабаадаха Японой делегаци Хиродоһоо тусхай поездоор Хабаровск ерээ.

Хабаровскын хүн зонтой хамта айлшадые угтахын тулада уулзалгада хабаадагшад — Москва, Ленинград, Волгоград болон манай ороной бүсад городуудай олониитын түлөөлэгшэд вокзал дээрэ ерээ.

ХАБАРОВСК, августын 21. (ТАСС). Амар мүрэнэй үндэр эрье дээрэхи городской культурын ба амаралтын парк соо мүнөөдэр хүн зон олон байгаа. Совет ба япон олониитын түлөөлэгшэдэй Хабаровскдахи гурбадахи уулзалгада хабаадагшад совет-япон хани барисаанай үдэшые эндэ үнгэргөө. Тэрэниие педагогическа институтай ректор, хариин оронуудтай хани барисаа, культурна холбоо байгуулха бүлгэмүүдэй союзай отделениин турүүлэгшэ П. В. Свердлов нээһэн байна.

Хани барисаанай эстафетые Эстони хүлеэн абаа

Айлшадые — инислэлдэ үнгэргэдэхэ Эстониин культура ба искусствын үдэрнүүдтэ хабаадагшадые москвагайхид августын 21-дэ угтаа.

Ленинградска вокзалай үмэнэхи талмай дээрэ баярай митинг болоһон байна.

КНР-һээ МОСКВАДА БАЙДАГ ПОСОЛЬСТВОДО СССР-эй МИД-эй ЭЛЬГЭЭҺЭН НОТО

КНР-һээ Москвада байдаг посольстводо СССР-эй Гадаалын хэрэгүүдэй министерство доро дурсагдаһан удхатай ното августын 20-до эльгээгээ:

«Бүгэдэндэ мэдэрэгдэһэн уласхоорондын ёһо гуримые, мүн худалдаа наймаанай, далайда тамаралгын талаар баталагдаһан совет-хитад хэлсээнүүдые сахинтүйгөөр Хитадай засагаархид Дальний портдо советскэ худалдаа наймаанай суднануудба тэдэнэй экипажнууд тушаа зоргоороо, хуули бусаар аашална.

1966 оной декабрьда харата һанаата шалтаг барижа, тэдэнэр советскэ «Загорск» гэжэ теплоходые 20 сүүдхын турша соо хуули бусаар барилаан байгаа; суднын документнүүдые буляажа абахые, портын захиргаанайхид заналта хэхэ онол арганууды хэрэглэн, ямаршьеб зэмэ хээбди гэжэ мэдэрхыень суднын капитаниие, экипажай гэшүүдые баадхаха һэдэлгэ гаргаа.

Советскэ «Свирск» теплоход ба тэрэнэй экипаж тушаа энэ оной августда Хитадай засагаархидай эмхидхэһэн харата аша хадаа хуули бусын аяг гаргаһан шэнэ, болошогүй муухай баримта болоно, энээн тушаа Советскэ правительство эрид шууд буруушаалга мэдүүлээ һэн.

Мүн лэ Дальний портдо орожо, ашаа тээхэ аргагүй байдал Хитадай засагаархидай тохёолдуулһан дээрэһээнь советскэ «Туркестан» ба «Камчатск-лес» гэжэ теплоходууд энэ оной августын 15-да ашаагүйгөөр Дальниһаа гаража ошохо баатай болоһон байна.

Дальний портдо совет суднануудба тэдэнэй экипажнууд тушаа Хитадай засагаархидай хэдэг эдэ бухы ябуулганууды совет-хитад харилсаае саашадань орёо болгохо зорилгоор КНР-тэ хэгдэдэг антисовет кампаниин хубинь болоно, худалдаа наймаанай, далайда тамаралгын талаар СССР КНР хоёрой хоорондо баталагдаһан хэлсээнүүдэй дүүргэлтэ бололгые һаатуулна гэхэһээ ондоогоор сэгнэхын аргагүй. Эдэ ябуулганууд худалдаа наймаанай суднануудай ябалгада түбэг татана, юуб гэхэдэ, иимэ тааруугүй эрхэ байдалда советскэ суднануудДальний портдо орохо аргагүй болоҳой.

Советскэ суднануудтушаа саашадаа Хитадай засагаархидай иимэ болошогүй ябуулганууды дахяад гаргахагүйн тулада КНР-эй правительство үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха, Дальний портдо советскэ суднануудай транспортно-коммерческэ ябуулганууды бэелүүлхэдэнь таарамжатай эрхэ байдал хангаха бэлэ гэжэ Советскэ правительство хүлеэнэ».

ПОЛИТИНФОРМАТОР, ТЭРЭНЭЙ ҮҮРГЭ

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй материалнуудтай, Тезисүүдтэй ажалшадые зүгөөр танилсуулха шухала. Теэд эпээнээ хайшан гэжэ бэелүүлхэб? Ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, парткомуудай секретарьнуудта даалгаха гэжэ гү? Тэдэнэршье нинтэ политическэ худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, лекци, хөөрэлдөөнүүдые ходо үнэргэдэг шуу.

Энэ шухала худэлмэридэ нэн түрүүн эдэбхитэдые үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэй.

Ушар тиимэһээ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райком партийна организацинуудай секретарьнарай семинар үнэргэһэн байна. Тус семинарта «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай түлөөлөгшэд хабаадалсаһан юм. Гадна райкомой дэргэдэ лекторнуудэй бүлэгүүд эмхидхэгдэһэн. Арбан юһэн лекторэй тоодо райкомой бюротой гэшүүд, аймагай түбэй хүтэлбэрилхы тушаалтан оролсоно. Аймагай «Знание» бүлгэмдэ дүн хамта дээрээ лекторскэ 15 бүлэг, 35 агитколлектив бии юм. Аймаг дотор мүнөө **633 агитаторнуудай ажаллана.**

Хабарай тарилгын үедэ ажалшадай дунда ойлгуулламжын, нинтэ политическэ худэлмэри найнаар ябуулагдаһан байна. Үбһэ хуряалгыншье үедэ энэ шухала худэлмэри бүри һулараагүй, улам эршэтэйгээр табигдаһан юм. Тиихэдэ бидэ холын гүүргэ, отара дээгүүр ажалладаг хонишод, малшадаа хараанаа алданагүйбди.

Нютаг бүхэндэ хододоо худэлхэ лекторинуудэ эмхидхэгдэнхэй. «Октябриин үнинналгануудэ» гэһэн түсэбэй ёһоор хөөрэлдөөн болон лекцинуудэ үнэргэгдэнэ.

Жөшээлбэл, «Эрдэм» совхоздо, «Забайкалец» ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта ойлгуулламжын худэлмэри яһала гэмгүйгөөр ябуулагдана. Тус ажахынуудай политинформаторнуудэ, агитаторнуудэ нютагайхидтайгаа ходо уулзана, лекци ба хөөрэлдөөнүүдые үнэргэнэ.

Эгээл энэ хэрэгтэ политинформаторнуудай бүлэг тон зүгөөр хэрэглэгдэнэ, һайн һайхан нүлөө үзүүлнэ. Иимэрхүү бүлэг аймагай ажахы бүхэндэ худэлнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, тушаалдаһан хуниие политинформатор болгодоггүй бшуу. Бэлэдхэл ехэхэй, һургуулитай хүнүүд табигдана. Тиихэдэ политинформатор бүхэн өөр өөрынгөө темээр ойлгуулламжын худэлмэри ябуулха ёһотой бшуу.

Эндэ нэгэ жэшээ дурдамаар. «Эрдэм» совхозой партком хадаа партийна эдэбхитэйние политинформатораар томилһон байна. Барилгын цехтэ информатораар тус совхозой директорэй орлогшо Г. Д. Дашиев, МТМ-дэ — А. Б. Доржиев, отделенинүүд бүхэндэ парткомой гэшүүд худэлнэ. ЦК-гай июниин Пленумэй материалнуудые, Тезисүүдые тэдэнэр ехэ ойлгосотойгоор, намдуу зохидоор хөөрэжэ ойлгуулдаг юм. Иимэрхүү хүнүүдэй хөөрөөе шагнажа һуухадашье аятай.

Гадна Суулгын совхозой политинформаторнуудэ В. Г. Бадиева, Д. Ж. Балданов, С. А. Тихмановский, «Путь Ленина» колхозой — М. А. Семченко, О. С. Ковалева ба бусад олон эдэбхитэй болоно. Эдэ нүхэд өөрынгөө үүргые яһала мэдэхэ, худэлмэридөө үнэн сэхээр хандана.

Энээнһээ гадна КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райком колхоз, совхоз бүхэндэ пропагандистнуудай бүлэгүүдые эмхидхэнэ. Бүлэг бүхэндэнь гурбаад хүн оролсоно.

КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдтэ зорюулагдаһан научно-практическа конференци августын һүүл багта үнэргэгдэхөөр хараалагдана. Конференцидэ партийна организацинуудай секретарьнар, «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай түрүүлэгшэд, агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, политинформаторнуудэ хабаадалсаха, хэр зэргээр худэлжэ байһан тухайдаа хөөрэлдэхэ, нүдүршэлөө абалсаха байна.

Гашей, Түгнэ, Подлопатин, Никольск, Хушгэун-Үзүүр гэ[illegible] нютагуудтахи «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай ажа[illegible] нилээд һайжаранхай, политинформаторнуудай үнэргэдэг [illegible] рөөн, лекцинүүд удха түгэлдэ[illegible] хурса һонор байдаг.

Нинтэ политическэ худэлмэриин ябасые райкомой пленумдээрэ шалгагдаһан, эрхимээр [illegible] дэлжэ байһан политинформаторнуудэ магтаалла хүргэнэн байна.

Ц. ЗАМБАЛАЕВ,
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой пропаганда ба агитацийн таһагые даагшын орлогшо.

Парторганизациһаа ерэһэн бэшэг

КОММУНИСТНУУД — ШИИДХЭХЫ ХҮСЭН

Гэр барилгын комбинат—залуу предприяти. Энэдэхи партийна организациин эмхидхэгдэһээр удааншье болзор үнэгөөгүй һаа, һүүлэй хугасаада нилээдгүй ехэ худэлмэри ябуулагдаһан байна. Тэрэ мүнөө бүхы коллективтээ үльгэр жэшээ харуулагша, эгээл дайшалхы хүсэн болонхой. Барилгын участогуудта партийна 5 бүлэг бии болгодожо, туд буринь тэндээ шухала үүргэ дүүргэжэ байдаг. Парторганизацидахи 66 коммунистын 40-ниинь жиирэй худэлмэришэд юм.

Бүгэдэ коммунистнуудная эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхые оролдоно. Тэдэнэй үүсхэлээр барилгашан бүхэнэй хоёр-гурбан мэргэжэл шудалха һуралсал эмхидхэгдэ һэн. Тиигэжэ ямар нэгэн шалтагаанаар худэлмэришэнэй ажалдаа гараагүй һаа, тэрэнэй орондо хэншье аргатай сагтаа худэлжэ шадаха болоо.

Бригаданудта ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ партийна организаци ехэ анхарал хандуулна. Энээнэй аша туһа эли харагдажа эхилээ. Жэшээнь, коммунист нүхэр Шеломенцевэй участок дээрэ ажахын тоосоондо ороһон 4 бригада барилгын материал алмажа, 20 байра бэлэн болгожо, ашаглалгада үгэхэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Мүн модонно дархашуулшье нилээдгүй алмалта хэбэ.

Ажахын тоосоо нэбтэрүүлгые партийна организаци саг үргэлжэ хинажа байдаг. Үнгэрһэн июль һарада энэ асуудал партийна сутлаан дээрэ тусгаар зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Энээнһээ гадна парторганизациин бюро дээрэ энэ жэлэй февраль һара соо уралан нарижуулгын худэлмэриин хэр зэргээр ябуулагдажа байһан тухай асуудал табигдаһан юм. Эндэ абтаһан тогтоолые бэелүүлхын тула ехэхэн оролдолго гаргагдажа, байгша оной түрүүшын хахадта уралан нарижуулгын 31 дурадхал оруулагдаа. Уралан нарижуулгын ашаар жэл дүүрэтэр 55 мянган тухэриг алмагдаха болоно.

Үйлэдбэреэ шэнэдхэн хугжөөхэ, экономическа худэлмэриие үндэр хэмжэндэ хүргэхэ талаар партийна организациин бэелүүлһэн хэмжээ ябуулганууд бүхы комбинадай хэрэг байдалда һайн нүлөө үзүүлһэниинь сохом. Энэ жэлэй долоон һара дотор түсэбнай 111 процент дүүргэгдэжэ, даабариһаа гадуур 43 мянган тухэригэй арьбалалта хэгдэбэ. Бүхылөө 12448 дүрбэлжэн метр талмайтай, болбосон тухэлтэй гэр байранууд ашаглалгада үгтөө.

Экономическа һайн үрэ дүн туйлахын түлөө партийна организациин ба бусад нинтын эмхинүүдэй саг үргэлжэ худэлмэри ябуулһанай аша туһаар барилгын комбинат гэр байрын талмайн дүрбэлжэн метр бүхэнэй өөрынь үнэ сэнгые түсэбөөр хараалагдаһан 133 тухэригэй орондо 129 тухэриг болоторнь доошолуулһан байна.

Манай комбинадай коммунистнар үйлэдбэриин түрүү зэргэлэ жагсан, парторганизациин найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулна. Коммунист нүхэр Песковой хүтэлбэрилдэг бригада һара бүри үндэр дүн туйлажа. «Совет засагай 50 жэлэй ойн баярай нэрэмжэтэ» гэһэн нэрэ зэргэлэ хүртэнхэй. Гадна нүхэр Фаломеевэй хүтэлбэрилдэг хабсаргагшадай бригадынхид үйлэдбэриин түрүүшүүлэй 3-дахи слёт дээрэ «КПСС-эй XXIII съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ зэргэтэй болоо юм.

Хоёрдохи кварталай социалис мурысөөнэй дүнгөөр гэр барилгын комбинадай коллектив СССР-эй Промышленна барилгын министерствын болон барилгын худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан байгаа. Мүн манай барилгашад КПСС-эй Улаан-Удын горкомой ба городой Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй Улаан тугые барижа ябана. Энэ амжалтада коммунистнуудэй шиидхэхы үүргэ дүүргэгэ гэжэ хэлэмээр.

А. ЛЕСКОВ.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдые хаалуунаар угтаад, ехэ һонирхон шудалжа байһаар үнинэй. Энэ түүхэтэ документнүүдтэй арад зоноо гүнзэгыгөөр танилсуулхын тула агитаторнуудэ үнэн зүрхэнһөө оролдоно. Энэ зураг дээрэ Сэлэнгын райкомой инструктор Будажап Шараповичэй Цыренов үбһэшэдэй сайлалгын үедэ КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдээр хөөрэлдөө үнэргэжэ байна.

Ф. МОРЕНЕЦЭЙ фото.

СССР-эй ОЙ МОДОНОЙ ИНДУСТРИ

ВАСИЛИЙ РУБЦОВ, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй ой модоной ажахын гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ

— СССР-эй ой модоной баялигай хэмжээн хэды шэнэн болоноб, хайшан гэжэ тэрэ баялиг хэрэглэгдэдэг бэ?

— Дэлхэйн ямаршье орон нимэ ехэ ой тайгагүй, манай орон шэнги нэгэншье гүрэн нимэ ехэ модо бэлэдхэдэггүй. Ой модон, мүн тэрэниие үргүүлхада таарамжатай газар СССР-тэ 910 миллион гектар эзэлдэг юм. Ондоогоор хэлэхэдэ, манай ороной газар дээрэ бүхы дэлхэйн ой тайгын турбанайнь нэгэ хуби оршоно. Манай ой тайгада ямар түрэлэй модонууд ургадаг гээшэб? Нарһан, хасуури, жодоо, хуша, дуб, бук, хуһан г. м. эгээл олон янзын модон ургана. Тон ехэ удха шанартайнь гэхэдэ, шэлбэһэтэ модонууд болоно бшуу. Тэдэ 500 миллион шахуу гектар эзэлдэг.

Ой тайгын шухала баялигынь модон юм. Энээнэй нөөсэнь СССР-тэ 80 миллиард кубометр үлүүтэй гэжэ сэгнэгдэнэ, тэрэнэй 55 миллиардныь томо болоһон модон болоно.

Хэрэглэлэй модо бэлэдхэлгэ сагай ерэхэ бүри ехэ боложо, мүнөө үедэ жэлдээ 400-аад миллион кубометртэ дүтэлжэ байна. Энэнь хаанта Россин бэлэдхэдэгтэ орходоо 6 дахин ехэ болоо. Мүнөө Советскэ Союз модо бэлэдхэлгээр дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ.

400 миллион кубометр бэлэдхэхын тула хэды шэнэн модо отолхо хэрэгтэйб? — гэжэ үншагшаг асуухадаа болохо. 2,5 миллион гектар үлүүтэй гэжэ харюусаха байнаб. Тиихэ үедэ тохонижөһон ой тайгын географиие муудхаангүйгөөр, модо отолһон газарай ойн дахяад һэргэн ургахаар хэмжээ абажа, модо бэлэдхэл хэгдэхэ ёһотой бшуу.

Манай ногоон баялигһаа модо абаха ябадал гансахан лэ арга боломожо бэшэ ха юм. Оймнай промышленностьда хэрэглэгдэхэһээ гадна, илангаяа ехэ хотонуудта дүтэ байхадаа санитарно-гигиническэ удха шанартай.

Ургэн ой тайга гол мүрэнэй ба нуурнуудай уһанай нэгэ жэгдэ байха арга боломожо хангана. Ороной урда зүгэй талын районуудта ой модон ургамалые ган гасуурһаа, хуурай һалхинһаа болон элһэ тооһото шуурганһаа аршалдаг. Бүхы нимэ модонууд, мүн һамарта хушанууд болон тундра шадархи тайга тусхай нэгэдэхи бүлэгэй ой гэжэ илгагданхай. Эдэ Совет ороной ойн нөөсын 13 тухай процентнь болодог.

Ороной түбэй районуудай ой тайга хөёрдохи бүлэгтэ ородог юм. Эндэ модоной промышленна бэлэдхэл хэгдэдэг. Тиихэдээ тэрэнэй хэмжээнь ехэ нариная тодорхойлон тогтоогдоһон байдаг.

Гурбадахи бүлэгэй ашаглалгын модон гэжэ нэрэтэй—ойн нөөсын гол шухала хубинь 80 процент болодог. СССР-эй ой модоной, целлюлозно-саарһанай болон модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын леспромхозууд эндэ модо бэлэдхэжэ, эгээн шухала барилга болон предприятинуудта үгэхэнөө гадна, мүн хари гүрэнүүдтэ эльгээдэг юм.

Үнинэй ой тайгада үнэтэ модоной бэлэдхэл хэгдэдэг. Энээнһээ гадна, наһаяа хүсөөгүй модод соо санитарна отолодго хэгдэнэ. Энэ мүн лэ ехэхэн хэмжээнэй модо үгэдэг. Тэрээгээрнь ехэнхидээ барилгын тусхай детальнуудые, амһартануудай болон хайрсагуудай хабтагайнууд, наадан хайнууд болон бусад хэрэгсэл, хахад фабрикадууд хэгдэдэг гээшэ. Гансахан байгша ондо манай Гүрэнэй комитедэй системын предприятинууд модоор хэгдэһэн, арадай хэрэгсэлэй барааануудые болон үйлэдбэридэ хэрэгтэй зүйлнүүдые 150 миллион тухэригтэ таргаха, табан жэлэй һүүл хүрэтэр энэнь хөёр дахин дээшэлхэ зэргэтэй.

Һүүлэй үедэ үрэ жэмэс, һархяаг, эмэй, мүн техническэ үбһэ ногоосной бэлэдхэл нилээд ехээр дээшэлээ. Энэ жэлдэ «ногоон баялигһаа» 40 миллион тухэригэй элдэб янзын бараа ороной хүн зон абаха. Манай ойһоо абтаһан продукци тон элдэб янзын байхэһаа гадна, ороной экономикодо эдэ продукцинуудай удха шанар буришье ехэ бшуу.

— Совет засагай тогтоһонһоо хойшонхи 50 жэлэй турша соо СССР-эй ой тайгын географи хэр зэргээр хубилааб? Совет ороной ой модоной ажахын саашанхи хугжэлтын хараа ямар бэ?

Агуухэ Октябриин социалис революциин урда тээ хэрэглэхэдэ бэлэн ой тайгын ехэнхи, һайн хубинь хаанай булын, помещигүүдэй, аралжаа наймаашад болон модоной промышленнигуудай мэдэлдэ байгаа. Ой гам хайрагүй отологдодог бэлэй. Гүрэнэй ой модоной захиргаанай мэдэлдэ эгээл холын, үйлэдбэрилхэдэ муу ой тайга байгша һэн. Тэндэхи ажахы ямаршье гуримгүйгөөр эрхилэгдэдэг һааб даа. Үмсын зөөриһөө, гүрэнэй ямаршье хиналтагүй байлгаһаа уламжалан, ороной урда болон түбэй районуудаар ойн талмай ходо хорожол байгаа бшуу.

Октябриин революциин илаһанай удаа, байдалынь хубилаа. Тэрэ экономикын бүхы һалбаринуудай, тэрэ тоодо ой модоной ажахыдахи хугжэлтэдэ барагдашагүй арга боломожо нээжэ үгтэһэн юм. В. И. Ленинэй үүсхэлээр 1918 оной майн 27-до ой тухай гол хуули баталан абтаһан байна. Тэрэ хууляар ой үмсын мэдэлһээ гаргагдажа, бүгэдэ арадай зөөри гэжэ соносхогдоо һэн. Тиигэжэ ой модо түсэбэй ёһоор, ухаатай зүб мүрөөр ашаглаха, тэрэниие тарижа элбэгжүүлхэ ябадалай эхин табигдаа. Модо шэнээр тарилга жэлһээ жэлдэ дээшэлдэг байгаа. Совет засагай тогтоһонһоо хойшонхи түрүүшын 25 жэлэй турша соо тариглагдамал ой хөёр миллион гектар шахуу болоһон байна. Энэнь хаанта Россин хэһэн бүхы тарилгаһаа хөёр дахин үлүүтэй ехэ болоно. Һүүлэй хорин табан жэл соо модо тарилга СССР-тэ үшөө 16 миллион гектараар нэмээ.

Таряалан аршалха зурууд ой модо урда зүгэй, мүн ойто талын районуудта байгуулха гэһэн холын хараата түсэб правительствын баталһанай удаа орон доторнай ой шэнэдхэн һэргээхэ, тариха талаар илангаяа ехэ худэлмэри хэгдэһэн байна. Мүнөө Советскэ Союз дотор таряалан аршалха 700 мянга гаран гектар зурууд ой модон бии юм.

«Газарай хүрьһэнэй һалхинда үлеэлгэжэ, үһанда нуража муудалгаһаа аршалан хамгаалха хойшолуулашагүй хэмжээнүүд тухай» тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет эжэ жэлдэ баталан абаа. Тус тогтоолой ёһоор ороной урда районуудта модо тарилгын хэмжээн үшөө ехээр үргэдхэгдэхөөр хараалагдана.

Ойе географическа талаарнь таарруулан тариха асуудал шиидхэхдээ, бидэнэр бага ойтой областнуудай ой модо үргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха зорилгоор, мүн намаглигазар хатаажа, ажахыда туһатай түрэлэй модонуудай тарилга үргэлдхэхэ шухала байһые анхаралдаа абанабди.

Совет ороной ой модоной ажахы эрдэм ухаанда бата бэхеэр үнэлэгдэг. Ой модоной ажахын 16 тусхай институдта 3000 научна худэлмэрилэгшэ ажалладаг юм. Эрдэм шэнжэлэлгын худэлмэри СССР-эй бүхы территори дээрэ: Сибириин эгээл холын нютагуудта, Холын Хойто болон Алас Дурна зүгтэ хэгдэнэ. Иимэ худэлмэри ой модо шэнээр ургуулха орёо асуудалнуудые урагшатайгаар шиидхэхэ, тэдэниие зүб мүрөөр хэрэглэхэ, элдэб хоротонһоо болон гүймэрһөө аршалха хэрэгтэ тон ехээр туһалдаг.

Оньһожоруулгын талаар һүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа ехэ амжалта туйлагдаба. Модо отолхо, хюрөөдэхэ, шэрэхэ гэхэ мэтэ тон олон янзын худэлмэри дүүргэхэ бүри һайн, бүтээсэ ехэтэй машина болон механизмууд бүтээгдэнхэй. Ой модо шэнээр һүүлгаха худэлмэри оньһожоруулагдаа. 1970 он болотор ой модоной ажахын бүхы шухала худэлмэри оньһожоруулагдаха юм.

— СССР-эй модоной продукциие хариин оронуудта худалдалга ямараар хүргэнэб?

— Уласхоорондын дэлгүүр дээрэ энэ талаар манай орон эгээн шухала экспортернуудай нэгэн болоно. Совет орон элдэб янзын модоор баян гэжэ би тэмдэглээ һэм. Энээнһээ уламжалан бидэ хилын саана айхабтар олон янзын эдлэл: монсогор модо, хюрөөдэгдэһэн хабтагай, фанерэ, химиин аргаар бүтээглэһэн хэрэгсэлнүүдые гаргажа худалданабди.

Мүнөө Советскэ Союз жэл бүхэндэ уласхоорондын дэлгүүр дээрэ 500 миллион шахуу тухэригэй модоной зүйл худалдана. Тэрэ тоодо 275 миллион тухэригэй хюрөөдэмэл материал, 160 миллион үлүүтэй тухэригэй монсогор модон наймаалагдана бшуу.

Манай продукциие аха дуу социалис оронууд: Венгри, ГДР, Польшо, Чехословаки эгээн ехээр абана. Бусад гүрэнүүдһээ: Англи, Финляндди, Норвеги, Япон модо горитойгоор худалдажа абана. Һүүлэй үедэ Совет ороной модон Турци, Иран тээмэ ехээр эльгээгдэдэг болонхой.

Ойе географическа талаарнь таарруулан тариха асуудал шиидхэхдээ, бидэнэр бага ойтой областнуудай ой модо үргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха зорилгоор, мүн намаглигнэй ажахын болон финансова ажал ябуултыень саг үргэлжэ нарин нягтаар хинан шалгажа байдаг һаа, үйлэдбэриие урагшатайгаар ябуулха, зүбөөр хүтэлбэрилхэдэ ехэхэн ашаггай байха бэлэй. Гадна ямаршье ажахын экономикые бүхы талаһаань гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ байбал, дутуу дунданууdые усадхаха, дотоной арга боломжо, ноосэнүүдые элирүүлхэдэ баһал ехэ туһатай байхань элитэ. Тэрэшэлэн энээнэй ашаар үйлэдбэридэ ажалай түрүү онол арга, дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, тарыан, мал ажалһаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр абаха байна. Мүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, ашаг олзо ехэтэй болгохо арга олгохо бшуу.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй өөһэдынгөө ажахын бүхы худэлмэриин үрэ дүнгые экономическа талаһаань һара бүхэндэ нариная хинан хаража, шэнжэлжэ байгаа һаань, ямар һалбари, ямар бригада, фермэ ашаг үрэтэйгөөр худэлнэб, үйлэдбэриин ямар технологи хэрэглэхэдэ һайн бэ гэжэ толи дээрэ хараһандал эли байха. Тэрэнэйнь үндэһөөр ажахын түсэб, даабари амжалтатайгаар дүүргэхэ хэмжээнүүдые абаха аргатай болохо ха юм.

Байгша ондо республикын олонхи колхоз, совхозуудта тэндэхи экономист-түсэблэгшэд бухгалтериингээ худалмэрилэгшэдтэй хамта үйлэдбэриин түсэб табижа, һалбари, отделени, бригада, фермэ бүхэнэй ажалай гаргашын лимит табиһан байна. Тиигээд тэрэнээ тус тустань хүргөө. Үйлэдбэриин түсэб, гаргашын лимидэйнгээ ёһоор олонхи колхоз, совхозуудай бухгалтери отделени, бригада, фермэнүүдэй ажалые хинан харадаг болоо.

Кабанскын аймагай Байгалай совхоздо (ахалагша экономистнь В. А. Морозова, главна бухгалтерынь В. Л. Зайцев) отделени, бригада бүхэндэ хэһэн худалмэриин дүн һара бүри гаргагдажа, экономическа талаһаань шэнжэлжэ үзэгдэнэ. Элирүүлһэн дутагдалнуудые усадхаха хэмжээн абтана.

Гэхэтэй хамта зарим ажахынуудта үйлэдбэриин түсэб, гаргашын лимит гэхэ мэтэ табигдажа, отделени, фермэ бүхэндэ хүргэгдэбэшье, тэрэнэйнь үрэ дүн бухгалтериде гаргагдадаггүй, тоо бүридхэлынь ёһоор хэгдэдэггүй байна. Жэшээлбэл, Яруунын аймагай Нисэнгын совхоздо (главна бухгалтерынь К. Г. Зуев), Нарһатын совхоздо (главна бухгалтерынь Д. Н. Кожевников) үйлэдбэриин түсэб, гаргашын лимит табигдаһаншье һаа, тэндэ отделени, бригада, отара бүхэнэйнь худалмэриин тоо бүридхэ[illegible] ажалай гаргаша тодо һонор[illegible] тоологдодоггүй байна. Тиим[illegible] тэдэнэр худалмэриингөө үрэ [illegible] гые экономическа талаһаань [illegible] жэлжэ, гээгдэл, дутагдалые [illegible] хаха хэмжээ абажа шалгаа[illegible] ха юм. Эгээл энээнһээ улаа[illegible] лан, зарим ажахынуудта мүн[illegible] зөөри эзэн бусаар, бодомжо[illegible] гөөр гаргашалха, үрилтэ хоро[illegible] до оруулха, үбэршэлхэшье ба[illegible] танууд үзэгдэдэг байна. Энэ[illegible] боложо, байгша оной гансахан [illegible] гадэхи кварталда республи[illegible] совхозуудта ажалай түлөөлө[illegible] тогтомол фондһоо аяар 342 м[illegible] ган түхэриг мүнгэн үлүү гар[illegible] шалагдаа. Тэрэ тоодо гансал [illegible] гажанай үйлэдбэриин управ[illegible] ниин совхозуудта тогтомол ф[illegible] һоо 70 мянган түхэриг, Хяа[illegible] аймагай совхозуудта—50 мя[illegible] түхэриг үлүү гаргашалагдаһа[illegible]

Үйлэдбэриин үрэ дүнгые э[illegible] номическа талаһаань хинан [illegible] гажа байдаггүй дээрэһээ о[illegible] шье таарамжагүй ябадал гар[illegible] Баргажанай аймагай Аргал[illegible] Дэрээнэй совхозууд өөһэдынг[illegible] ажахын эрьесын мүнгэ зөөри [illegible] буруугаар хэрэглэжэ, тэрэнь[illegible] алар 100 мянган түхэриг а[illegible] капитальна болон бусад барил[illegible] да гаргашалжархиһан байна. Г[illegible] мэрхүү баримтанууд Яруун[illegible] Хэжэнгын, Хяагтын аймагуу[illegible] совхозуудта үзэгдэнэ.

Энэ талаар бии байһан дут[illegible] далнуудаа жэлэй хөёрдохи хаха[illegible] та усадхаха шухала. Илангаяа [illegible] ажахынуудай экономистнуу[illegible] бухгалтериин худалмэрилэгш[illegible] отделени, бригада, фермэ бүхэн[illegible] хэхэ худалмэриинь түсэб, гарг[illegible] шынь лимит табижа үгөөд лэ ажа[illegible] лаа хизаарлаха ёһогүй. Нэн т[illegible] рүүн бүхы худалмэриин тоо б[illegible] ридхэлые нариная хэжэ, [illegible] дүнгыень хаһа сагтань гарга[illegible] эзэргэтэй. Тиигээгүй сагта ажахы[illegible] ямараар худалһаниие мэдэхэ[illegible] аргагүй. Мүн бии байһан дут[illegible] далышье усадхаха, ажахые са[illegible] шадань хугжөөхэ зүб арга а[illegible] мышье тодорхойлохонь бэрэ[illegible] ха юм.

Манай һанахада, түбхын т[illegible] рүүн колхоз, совхозуудай бүх[illegible] һалбаринуудта ажахын тоосо[illegible] нэбтэрүүлжэ, отделени, бригад[illegible] фермэ бүхэнэй даабаряа хэр зэ[illegible] гээр дүүргэһэниие нариная х[illegible] нан шалгадаг болохо байна. Э[illegible] нэй ашаар худалжэ байһан х[illegible] хэһэн ажалайнгаа түлөө зүб[illegible] урмашуулгадаха эзэргэтэй. Т[illegible] шалэн энэмнай газар дай[illegible] эзэн ёһоор ашаглаха, эдеэ хоо[illegible] зүйл ехээр, гаргаша багатайгаа[illegible] абаха тэмсэл үүсхэхэ байна бшуу.

С. ПОНОМАРЕВ,
Буряадай АССР-эй худоо ажахын министерствын главна бухгалтер.

Зөөри эзэтэй, мүнгэн тоотой

ТООЛОХО, ШЭНЖЭЛХЭ, АРЬБАЛХА

ҮЙЛЭДБЭРИИН ямаршье һалбарида худалмэри бүхэниие тон бодомжотойгоор эмхидхажэ, хайшан гээл һаа продукци ехээр, таргаша багатайгаар абтахаб, олзо доход элбэгээр оруулагдахаб гэжэ һайса тооложо үзэнгүй, экономическа талаһаань һайнаар шэнжэлэнгүйгөөр, миил таамагаар худалхэ саг дүүрээ.

Мүнөө хамтын зөөриин хан гэхэ хашарһан бүхэниие нариная нягтаар тооложо, нэгэ түхэригые хөёр болотор арьбалхын тула тэмсэхэ гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэ, жиирэй худалмэришэн бүхэнэй үдэр бүри анхарха хэрэг. Илангаяа энээндэ колхоз, совхозуудай бухгалтериин худалмэрилэгшэд, тоо бүридхэгшэд, экономистнууд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Хэнэйшье мэдэһээр, колхоз, совхоз бүхэндэ экономическа худалмэриие һайнаар табяад, тэдэнэй ажахын болон финансова ажал ябуултыень саг үргэлжэ нарин нягтаар хинан шалгажа байдаг һаа, үйлэдбэриие урагшатайгаар ябуулха, зүбөөр хүтэлбэрилхэдэ ехэхэн ашаггай байха бэлэй. Гадна ямаршье ажахын экономикые бүхы талаһаань гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ байбал, дутуу дунданууdые усадхаха, дотоной арга боломжо, ноосэнүүдые элирүүлхэдэ баһал ехэ туһатай байхань элитэ. Тэрэшэлэн энээнэй ашаар үйлэдбэридэ ажалай түрүү онол арга, дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, тарыан, мал ажалһаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр абаха байна. Мүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, ашаг олзо ехэтэй болгохо арга олгохо бшуу.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй өөһэдынгөө ажахын бүхы худалмэриин үрэ дүнгые экономическа талаһаань һара бүхэндэ нариная хинан хаража, шэнжэлжэ байгаа һаань, ямар һалбари, ямар бригада, фермэ ашаг үрэтэйгөөр худалнэб, үйлэдбэриин ямар технологи хэрэглэхэдэ һайн бэ гэжэ толи дээрэ хараһандал эли байха. Тэрэнэйнь үндэһөөр ажахын түсэб, даабари амжалтатайгаар дүүргэхэ хэмжээнүүдые абаха аргатай болохо ха юм.

Байгша ондо республикын олонхи колхоз, совхозуудта тэндэхи экономист-түсэблэгшэд бухгалтериингээ худалмэрилэгшэдтэй хамта үйлэдбэриин түсэб табижа, һалбари, отделени, бригада, фермэ бүхэнэй ажалай гаргашын лимит табиһан байна. Тиигээд тэрэнээ тус тустань хүргөө. Үйлэдбэриин түсэб, гаргашын лимидэйнгээ ёһоор олонхи колхоз, совхозуудай бухгалтери отделени, бригада, фермэнүүдэй ажалые хинан харадаг болоо.

Кабанскын аймагай Байгалай совхоздо (ахалагша экономистнь В. А. Морозова, главна бухгалтерынь В. Л. Зайцев) отделени, бригада бүхэндэ хэһэн худалмэриин дүн һара бүри гаргагдажа, экономическа талаһаань шэнжэлжэ үзэгдэнэ. Элирүүлһэн дутагдалнуудые усадхаха хэмжээн абтана.

Гэхэтэй хамта зарим ажахынуудта үйлэдбэриин түсэб, гаргашын лимит гэхэ мэтэ табигдажа, отделени, фермэ бүхэндэ хүргэгдэбэшье, тэрэнэйнь үрэ дүн бухгалтериде гаргагдадаггүй, тоо бүридхэлынь ёһоор хэгдэдэггүй байна. Жэшээлбэл, Яруунын аймагай Нисэнгын совхоздо (главна бухгалтерынь К. Г. Зуев), Нарһатын совхоздо (главна бухгалтерынь Д. Н. Кожевников) үйлэдбэриин түсэб, гаргашын лимит табигдаһаншье һаа, тэндэ отделени, бригада, отара бүхэнэйнь худалмэриин тоо бүридхэлынь ёһоор хэгдэдэггүй байна. Тиим тэдэнэр худалмэриингөө үрэ дүн гэжэ ажалай гаргаша тодо һонор тоологдодо

Совет засагай 50 жэлэй ойдо

ТҮРҮҮШЫН СУУТА ЖЭЛНҮҮДЭЙ ҮЕДЭ

Дэмпил Гармаевич Гармаевай хөөрөөнһөө

Дэмпил Гармаевич Гармаев—Захаамидаа Совет засаг тогтоогшодой нэгэн. 1925 онһоо хойшо һая болотор аймгай Советүүдэй депутадаар һуудалсаа. Тарялашадай комитедэй, колхозуудай түрүүлэгшэр, үүн партийна, совхозуудай ажалтаа. Үүнөө хэлэхэдэ гаранхай, «Победа» колхозоо ажаһуудаг.

ТҮРҮҮШЫН ҺУРГУУЛИ

1918 оной намар Захааминай Сэлэнгын аймагтай нэгэдхэгдэн юм. Тиигэжэ Захааминай хуучин бии болоо һэн. Энээнтэй хамта шинэ түб—Цакирта эхин һургуули нээгдэ гэжэ шиидхэгдэбэ. Маанай хушуунда түрүүшын совет һургуули нээжэ, тэндэ багшалха даабаринда үгтөө һэн. Намһаа гадна, ном һургуулида эрдэм сахитэй, һургууль бэрхэ багша Ефим Тимофеевич Питерский эльгээгдээ һэн. Энэ Сэлэнгын областиин Хужарта аймагта хаанай сүлэлгөөр ерэһэн Илларион Питерскиин хүбүүн Тимофей Ильичтэй бүлдэ сүрэнэн намтартай. Тэрээ церковно-приходско һургуулиндэ сурагаа, удаань 1915 ондо Эрхүүгийн церковно-багшанарай гимназиин кураад, багша боложо гараһан юм. Удаань Хужарта нютагтаа багшалжа байтараа улаантан тухай үгэ тараана гэжэ баяшуулай зүгһөө, мүрдэлгэдэ орохо болсохоо маанай Буряадай Захаамин нютагтаа ерэһэн юм. Ефим һургууль эхилдэгдэ, хэшээлнүүдые үнэхэ дүй дүршэлтэй байһан хадаа, ажалаар шадабаритайгаар хүдэлжэ байсан һэн.

ҮҮРҮҮШЫН ҺУРГУУЛИ

Тиигээд, мори унаагаршье, сагаалые ябажа, һураха дуратай хүүгэдые үгтөөд оруулжа, бэшэдэг бэшиг. Тиихэдэ ламанарай, бурханайдаа түрэлхидэй үсэг эсэргүүцэлые дабажа гараха баатай бологоо юм. Тэдэнэр залуушуулай һанал бодолые төөрюулдэг байһан. Тиибэ 20 үйэ бэшүүлээ һэн. Тэдэнэр ондаа үгытэй айлнуудай үхибүүдые. Тиигээд тэдэнэр Цахирай тэрэ Хантууринай станицын нэгэ гэр соо нээгдэһэн һургуулида ажалаа эхилээ. Ефим Тимофеевич тон ажал хэжэ захалаа һэн.

Үдэрөөр «а», «б» гэжэшье мэдэгдэдэг үхибүүдтэ ород хэлэ, тоо бодолго, географи болон түүхэ зааха. Тон хүндэ хүшэр байһан. Теэд ямаршьегүй граждан дайнай эхилхэдэ, һургууль хаагдаа бэлэй.

Дымпил Гармаевич Гармаев—Захаамидаа Совет засаг тогтоогшодой нэгэн. 1925 онһоо хойшо һая болотор аймгай Советүүдэй депутадаар һуудалсаа. Тарялашадай комитедэй, колхозуудай түрүүлэгшэр, үүн партийна, совхозуудай ажалтаа. Үүнөө хэлэхэдэ гаранхай, «Победа» колхозоо ажаһуудаг.

ТҮРҮҮШЫН ҺУРГУУЛИ

1918 оной намар Захааминай Сэлэнгын аймагтай нэгэдхэгдэн юм. Тиигэжэ Захааминай хуучин бии болоо һэн. Энээнтэй хамта шинэ түб—Цакирта эхин һургуули нээгдэ гэжэ шиидхэгдэбэ. Маанай хушуунда түрүүшын совет һургуули нээжэ, тэндэ багшалха даабаринда үгтөө һэн. Намһаа гадна, ном һургуулида эрдэм сахитэй, һургууль бэрхэ багша Ефим Тимофеевич Питерский эльгээгдээ һэн. Энэ Сэлэнгын областиин Хужарта аймагта хаанай сүлэлгөөр ерэһэн Илларион Питерскиин хүбүүн Тимофей Ильичтэй бүлдэ сүрэнэн намтартай. Тэрээ церковно-приходско һургуулиндэ сурагаа, удаань 1915 ондо Эрхүүгийн церковно-багшанарай гимназиин кураад, багша боложо гараһан юм. Удаань Хужарта нютагтаа багшалжа байтараа улаантан тухай үгэ тараана гэжэ баяшуулай зүгһөө, мүрдэлгэдэ орохо болсохоо маанай Буряадай Захаамин нютагтаа ерэһэн юм. Ефим һургууль эхилдэгдэ, хэшээлнүүдые үнэхэ дүй дүршэлтэй байһан хадаа, ажалаар шадабаритайгаар хүдэлжэ байсан һэн.

ҮҮРҮҮШЫН ҺУРГУУЛИ

1918 оной намар Захааминай Сэлэнгын аймагтай нэгэдхэгдэн юм. Тиигэжэ Захааминай хуучин бии болоо һэн. Энээнтэй хамта шинэ түб—Цакирта эхин һургуули нээгдэ гэжэ шиидхэгдэбэ. Маанай хушуунда түрүүшын совет һургуули нээжэ, тэндэ багшалха даабаринда үгтөө һэн. Намһаа гадна, ном һургуулида эрдэм сахитэй, һургууль бэрхэ багша Ефим Тимофеевич Питерский эльгээгдээ һэн. Энэ Сэлэнгын областиин Хужарта аймагта хаанай сүлэлгөөр ерэһэн Илларион Питерскиин хүбүүн Тимофей Ильичтэй бүлдэ сүрэнэн намтартай. Тэрээ церковно-приходско һургуулиндэ сурагаа, удаань 1915 ондо Эрхүүгийн церковно-багшанарай гимназиин кураад, багша боложо гараһан юм. Удаань Хужарта нютагтаа багшалжа байтараа улаантан тухай үгэ тараана гэжэ баяшуулай зүгһөө, мүрдэлгэдэ орохо болсохоо маанай Буряадай Захаамин нютагтаа ерэһэн юм. Ефим һургууль эхилдэгдэ, хэшээлнүүдые үнэхэ дүй дүршэлтэй байһан хадаа, ажалаар шадабаритайгаар хүдэлжэ байсан һэн.

ЗАЛУУ РЕСПУБЛИКАДАА

Тиигээдшье би шэнэ өмхидхэгдэһэн ажалай комитедэй түрүүлэгшээр томилогдобоб. Энэ комитет Совет засагай әрилтын ёһоор Улаан Армида туһалха үүргэтэй һэн. Тиимэһээ нютагай арад зонһоо әдеэ хоол, гол түлэб мяха, тоһо, хубсаһа хунар оёхо арһа шүрбэһэ суглуулжа әхилээ һэмди.

Олонхи зон хэдышье тулюур байдалтай һаа, арадай бодото засаг түрэ түхөөжэ байһан залуу республикадаа шадал зэргээрээ туһалхыел ороддодог байгаа. Хүдөө нютагуудаар манай комитедэй гэшүүд ябажа, эйлгууламжа, идхалтын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг һэн.

Гадна зарим хүнүүд оёгдоһон даха, бээлэй, малгай гэхэ мэтые асаржа тушаадаг байгаа. Тиихэдэ ангай мяхан, арһан ородог бэлэй. Эдэ мэтээе Дээдэ-Удэдэ хүргэжэ туша ашхын тула улаа шэрэлгын 1000 мори тэргэ оложо, энэ хэрэгтэ олон зэниие суглуулһан байгаабди. Улаашаднай таһалгаряагүй харгы замда ябажа байдаг һэн.

Энэ тон шухала хэрэгтэ һаад тойбо ушаруулһан хүнүүд шангаар хэнэгдэхэ гэһэн захиралта соносхогдоһон юм. Теэд иимэ хэнэлтэ абаһан хүнүүд тон хомор байгаа. Гансал баян шадалтайшуул малаа, тэһоо нюухые һэдэдэг хадань, тогтоогдоһон татабариин ёһоор тэдэнһээ юумэ абадаг байгаабди.

Хушуунай бэшээшэ хүн хадаа 1922 оной июль һарада аймагаймнай түб байһан Селендүүмэ хэрэгээр ерэбэб. Эндэ ехэ хүргөөтэй. Улаан Армиин тон олон солдадуудые тиихэдэ эгээл түрүүшынхээ хаража, манай залуу республикын эгэршэгүй ехэ хүсые батаар мэдэрээ бэлэйб. Солдадуудтай хөөрэлдэхэдэ, харинаа оронһон дайсадые, мүн дотоодын контрреволюционернүүдые хойшо урагшагүй һамна сохин илаха байһандаа этигэл ехэтэйгээр мэдүүлжэ, Октябриин хубисхал тухай, Питерэй хүдэлмэришэд тухай, Ленин тухай һонирхолтойгоор ехэ юумэ зугаалдаг байгаа бэлэй.

Бусахаяа тухеэржэ байтараа Зэдэ, Торёор, мүн Захааминда сагаантан бии болоо гэжэ гэнтэ дуулабаб. Хожомынь мэдэхэдэм, тэдэ сагаантан Монголһоо хашагдажа гараһан барон Унгернын сэрэгшэд байгаа. Тэдэнэр Сүхэ-Баатарай сэрэгшэдтэ намчагдаад, Зэдын Зэлтэрээр, Торийн Хулдадаар, мүн Захааминай Сээжээр хилэ дабажа, зугадан ерэһэн байгаа.

Тиигээд манай газар дайдада улаан сэрэгшэдэй олон байһандань һүрдэн, Захааминда өөдэ үгсэжэ, һөөргөө Монгол ороҳоор яараа. Теэд алдар суута Щетинкинэй удириһаһан партизангууд сагаанганиие мүрдэн гараа гэжэ сонностобо.

Үлэгшэн хүрөөд ябахадамнай, нэгэ хүн бидэнтэй уулзажа, Захааминай засаг түрые сагаантан гартаа абаад, барон Унгерн, есаул Галданов гэгшэд хумхааралдажа байна гэжэ дуулгаба. Тэдэнэр Цакир ерэмсээрээ засаг түрыемнай буляажа гартаа абаад, өөһэдынгөө отрядта хүнүүдые, мори унаа, мүн эдеэ хоол татажа эхилһэн байгаа. Теэд зомнай тэдээндэ эсэргүүсэн тэмсэбэ. Залуу хүбүүд моридоо абажа, ой тээшэ тэрьелдэг, эдеэ хоол болон малаа нюудаг байгаа.

Барон Унгерн Захааминда өөрынгөө отрядые бэхижүүлжэ, шангаһахын тула Үлэгшэндэ улаантаниие угтахаар түхеэрээ. Тиигэжэ Щетинкинэй отрядые нэгэ багаханшье зогсоожо, мори унаа олоор, эдеэ хоол ехээр суглуулхые һэдэһэн юм. Тэрэ сэрэгэйнгээ зарим хубиие Үлэгшэн голой баруун эрьеын хабсагай тээрэ зогсооһон байгаа. Тэндэһээ Зүүн хабсагай хүрэтэр буудахада таатай зохид юм. Зүгөөр тэдэнэй байдал тухай һайса мэдэжэ абаһан Харацайн гу, али Үлэгшэнэй нэгэ малшан Щетинкиндэ саг болзортонь дуулгаһан юм гэдэг. Сагаантанай юу хэхэеэ байһые мэдэжэ абаһан улаанармеецүүд тэдэниие ябууд добтолжо, байраһаань хобхо сохиһон байгаа. Булигдаһан сагаантан ехэ гээлтэ хоролтотойгоор гэдэргээ сухариһан гэжэ Үлэгшэнэй зон мүнөошье хэлсэдэг.

УЛААНТАНАЙ ИЛАЛТА

Хэдэн үдэрэй һүүлээр сагаантан улаанармеецүүдтэ түригдэн Монгол тээшэ талиибад. Тэдэниие щетинкинэйхид үлдэжэ ябаа. Тиихэтэйньшье адли бидэнэр засаг түрээе һэргээбэбди. Засагаа гартаа бахим бүхөөр абаад, зүб замда гараха хэрэгтэмнай туһалхаяа коммунистнууд нүхэр Милов (Петроградта түрэһэн), мүн москвич нүхэр Панфилов гэгшэд Щетинкинэй отрядһаа үлөөгдэнэн байгаа.

Зүгөөр тэдэнэр маһайда удаан байжа шадаагүй. Юуб гэхэдэ, хубисхалай хэрэгтэ эгээл үнэн сэхэ нютагай хүнүүдэй дундаһаа багахан отряд эмхидхээд, Монголой Булган аймагта бута сохигдоһон сагаантанай үлэгдэлые, тэдэнэй зариманайнь хайшаа тэрьедэжэ байһые мэдэжэ абаха гэһэн харюусалгатай даабари тэдэндэ үгтөө бэлэй. Тэрэ отрядтань партизанууд Жигжит Норбоев (Сэлэнгын), Намсарай Тугутов (Загастайн), Доржо Цыренов (Зэмхын), би оролсоо һэмди.

1922 оной намар манай Сэлэнгын аймагта түрүүшын совет бүлгэмүүд эмхидхэглэдэн юм. 1923 ондо манай Захааминай хушуунай Мэлэ-Борто нютагта эгээн түрүүшын таряашадай комитет бии болгогдоһон юм. Тэрэ комитедэй түрүүлэгшээр хүдэлэгдөө. Шэнэ засаг түрын энэ бүлгэмдэ Мэлэ-Бортын, тэрэ тойроной зон түрүүшээр ехэл айнглар, һэрэмжэтэйгээр хандадаг байгаа.

Бии болгоһон комитеднэй түрүүшын үдэрнүүдтэ малаа бүридхэжэ, тарилгын хүдэлмэри хэхэ зэр зэмсэгүүдые суглуулжа, хүдэлжэ шадаха хүнүүдые гулидхажа эхилээ һэн. Түрүүшын жэлдэ модон анзаһаар газараа хахалжа, хэдэн арбаад гектар хартаабха таряа бэлэйбди. Муу бэшэ ургаса хуряагдаа һэн. Хуряаһан ургасыһгаа заримыень гүрэндөө тушаагаад, үлэһэн хубииень комитедэйнгээ гэшүүдтэ хубаагаа һэмди. Тиигэжэ манай ажахы үдэрһөө үдэртэ олон гэшүүдтэй боложо, баяжан хүгжэжэ эхилээ бэлэй.

СЭХЭ ЗАМААР

1925 оной январь соо Бүр-Цахирай сомоной түйсэдкомой бэшээшын тушаал даагаа бэлэйб. Энэ тушаалда хүдэлхэнь бэлэн бэшэ һэн.

Үшөө хоёр жэл болоод, Захааминай хушуунние тусхай аймаг болгохо гэһэн шиидхэбэри абтаа. Манай нютагай түрүүшын коммунистнуудай нэгэн Цыбен Улзытуевич Улзытуев Захааминда совет эмхи зуртаанууде бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байна.

Тэрэнэй дурадхалаар һая эмхидхэгдэһэн манай аймагта Санага-Булганай гүн ноёной хушуунние (Захааминай дээдэ талын нютагууд оролсоһон), Хамниган-Мэлын Дархинта, Борто, Мэлэ, Бүр-Цахир болон Хуртага- Бургалтайн хушуунние (Захааминай доодо талын нютагууд) бии болгохо гэһэн шиидхэбэри абтаа.

Эмхидхэгдэһэн хушуунууд аймагай гүйсэдхэхэ комитедээр сэхэ хүтэлбэрилэгдэдэг байгаа. Аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүшын түрүүлэгшээр Санагын Ямпил Мандаганов хүдэлһэн юм (энэ хүн һая болотор Улаан-Удын гүрэнэй банкда хүдэлһэн байха). Партиин талаар нүхэр Улзытуев ехэ ажал ябуулжа байгаа.

1927 оной намар Цыбен Улзытуев Захаамин соогоо өгээ түрүүшын Үлэгшэнэй коммуные эмхидхэжэ оробо. Эндэхи Баруун-Гол гэжэ нютагаархин түрүүшын коммунада орожо, ехэ өбтэйгээр ажаллажа эхилһэн. Коммунаяа «Майн нэгэн» гэжэ нэрлэһэн юм. Майн нэгэнээрхия түрүүшын жэл 100 гаран гектарта ороҳо таряа тарижа, әлбэг баян ургаса хуряагаад, ехэ магтаалда гаража байдаг бэлэй.

Нүхэр Улзытуев Үлэгшэндөө коммунистнуудай түрүүшын ячейкэ бии болгохо талаар ехэ юумэ хэһэн. Тэрэ ячейкэдэ өөрөө нүхэр Улзытуев, Сэбэг Гармаев, Апполон Шадаев оролсоһон юм. Сэбэг Гармаев Доодо сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, харин Апполон Шадаев эндэ эмхидхэгдэһэн эхин һургуулкин багша байһан. Энэ ячейкынхид партида хүнүүдые оруулха талаар ойлгуулажын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байгаа.

* * *

Хөөрөөнэйнгөө түгэсхэлдэ Дымпил Гармаевич Гармаев намда иимэ нэгэ гуйлгатайгаар хандаа һэн: Үлэгшэнэй дунда һургуули М. Н. Ербановай нэрээр олон жэлэй туршада нэрлүүлжэ, хэдэн зуугаад үхибүүдые эрдэмтэй болгожо гаргаһан гээшэ. Мүнөө Совет засагайнгаа 50 жэлэй ойдо бэлдэжэ байхадаа, тэрэ алдарта нэрыень һөөргэнь тэхэрюулбэл, ехэл һайн байгаа. Мүн манай нютагай түрүүшын большевик, коммунист Цыбен Улзытуевай нэрыешье мүнхэлхэ ёһотойбди. Энэ ганса миниий һанал бодол бэшэ, мүн Захааминай олон зоной хүсэл юм гээ һэн.

М. ГОНЧИКОВ
бэшэжэ абаба.

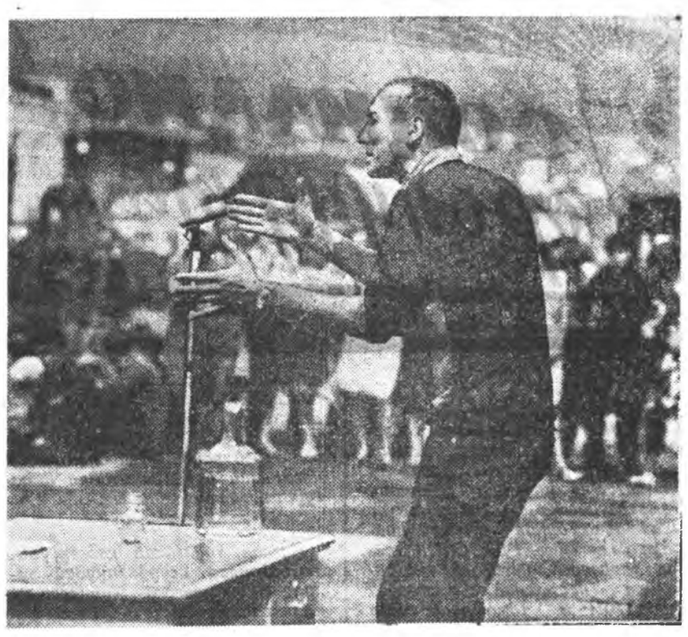

Үргэн ута, гоё һайхан Ленэ — Мүльһэтэ далай тээшэ ошоһон сэнхир зам болоно. Һаяхан Эрхүүгэй бүлэг журналистнууд Братскын инженер Арнольд Андреевэй ухаалан зохёоһон хаарбазда һуужа, энэ замаар далай руу шэглэн гараа. Тэрэнэй экипаж «Известия» газетын корреспондент Леонид Шинкарев, телевиденнин режиссер Теофиль Коржановский, кинооператор Эдуард Зоммер ба поэт Евгений Евтушенко гэгшэдһээ бүридэнэ. Зураг дээрэ: Осетровско портдо Евгений Евтушенко шүлэгүүдээ уншажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

ЗЭДЫН АЙМАГТА

ЭРШЭТЭ АЖАЛ

Борьёогой совхозой 1-дэхи бригадын комбайнернууд Сергей Бадмаев, Галсан Банзаракцаев, Александр Метелкин, Василий Андреев, Виктор Карпов, Норбо Гармажапов гэгшэд хуряалгын дүрбэн хоногой түршада дүн хамта 1100 гектарай шэниисэ хадажа, 213 гектарһаа 1352 центнер орооһо сохибо. Тиигэжэ үдэр бүриингөө нормые 1,5—2 дахин дүүргэнэ.

Тус бригадын механизаторнуудай ажалда һайн арга нүхэсэл олгогдонхой. Жэшээлхэдэ, комбайнернуудай байдаг хэ̀рэгтэй станда һайн столовотой хамтын байра бии. Гадна үглөөнэй харанхыһаа үдэшын бүрэнхы болотор ажалладаг механизаторнуудта сэхэ поли дээрэнь халуун эдеэн абаашагдана.

КУКУРУЗЫН ҮНДЭР УРГАСА

Бабу Раднаевич Банзаракцаев пенсидэ гарабашье, «Мир» колхоздо кукурузашанаар хүдэлдэг. Энэ жэлдэ тэрэ хэзээ хэзээнэйхиһээ үндэр ургаса түйлаба. Жэшээлхэдэ, Аман-Дабаан гэжэ газарта 110 гектар дээрэ тариһан кукурузынь ногоон эшэ хүнһөө холо үндэр болонхой.

Мүнөө үедэ нүхэр Банзаракцаев силос дараха механизаторнуудай звеное даагаад, ургасаяа хуряажа байна.

Эндэхи 97 гектар дээрэһээ сабшагдаһан 1226 тонно кукурузын ногоон эшэ, набша силослэгдээд байна.

Нүхэр Банзаракцаев кукурузынгаа полиие шэбхээр үтэгжүүлхэһээ гадна, 90 центнер аммонийн сульфат адхажа, удаань ряд хоорондын әдлүүрилгые һайнаар хэһэн байгаа. Тэрэнэйнь ашаар энэ үндэр ургаса гараа гэшэ.

Силос даралга дээрэ Улаан-Удын № 12-68 механизированнэ колоннын жолоошод Николай Кузнецов, Борис Ваганов, Виктор Маханько, аха дүүнэр Николай, Анатолий Лошкарёвууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажалланад.

А. МОДОНОВ.

ХЭБЛЭЛ ТАРААГШАДАЙ УЯЛГА

Һаяхан республикын аймагуудай хэблэл тараараа холбооной начальнигуудай зүблөөн болобо. КПСС-эй обкомой, ВЛКСМ-эй обкомой хүдэлмэрилэгшэд, газетэнүүдэй түлөөлэгшэд эндэ хабаадалсаа. Зүблөөн дээрэ байгша оной хоёрдохи хахадта газетэ, журналнуудые захилга ямараар үнгэргэгдэжэ байнаб, тиихэдэ 1968 ондо хэблэл захилтые хайшан гээд һайнаар ябуулхаб гэһэн асуудалаар һонирхолтой хөөрэлдөөн болоо.

Һүүлшын долоон жэл соо манай Буряад орондо газетэ болон журналнуудые бэшүүлэн захилга 2,5 дахин нэмээ. Гансахан 1967 ондо 600 мянга шахуу хэһэг газетэ, журналнууд үншагшадта альгаэгдэнэ. Захааминай, Сэлэнгын, Баунтын, Хойто-Байгалай, Улаан-Удын болон бэшэшье аймагуудай «Союзпечатиин» агентствэнүүд, Холтоһоной, Ульдэргын, Бургалтайн, Барай хэлхеэ холбооной отделенинүүд, тиихэдэ почтальонууд С. Е. Итыгилова (Загарай), Брылева (Мухар-Шэбэр), Глаголева (Баргажан) гэгшэд ажалдаа онсо анхаралтайгаар хандажа, хэблэл захюулха түсэбөө жэлһээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэдэг юм гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна.

Гэхэтэй хамта Кабанскын, Бэшүүрэй аймагуудай, Улаан-Удэ хотын хэблэл тараараа холбооной начальнигууд Л. Ф. Чернявский, С. Ф. Фомин, С. И. Моссорова гэгшэдэй хэлэһэнэй ёһоор, хэблэл тараараа хүдэлмэри һулаар табигданхай, техническэ, хүдөө ажахын литературые үншагшадта тараараа хэрэг үшөөл муу байнаар.

Зүблөөндэ хабаадагшад 1968 ондохи хэблэл тараалгые һайнаар, ноябриин 25 хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаа. Энэ уялга соонь республика сэогоо юрэнхы дээрэнь 1000 хүн бүхэндэ 800 хэһэг газетэ, журналнуудтараагдаха гэжэ бэшэгдэнэтэй. Тиихэдэ, Баунтада 1000 хүн бүхэндэ 1200 хэһэг, Ахада—1200, Улаан-Удэдэ—900, Яруунада — 900, Сэлэнгэдэ—875, Захааминда—845 хэһэг захигдаха юм.

Гадна ерэхэ жэлдэ хүдөө ажахын техническэ болон бэшэшье һалбаринуудай хэблэлнүүд эмной дунда олоор тараагдаха.

Энээниие һайнаар ябуулхын тула хэблэл тараалгада туһалагшадай тоое олошоруулха, томо томо предприяти, колхоз, совхозуудта ниитын советүүд эмхидхэгдэхэ юм.

В. САВИНОВ,
республикын хэлхеэ холбооной управленийн дэргэдэхи хэблэл тараалгын таһагай начальник.

НИИТЫН СОВЕТ ЭМХИДХЭБЭ

Һаяхан Зэдын аймагта ажалшадай дунда хэблэл тараараа ниитын совет эмхидхэгдэбэ. Энэнь 9 хүнһөө бүридэнхэй.

Ерэхэ жэлдэ газетэ, журналнуудай захилгые хайшан гээд эмхитэйгээр үнгэргэхэ тухай асуудалаар аймагай хэлхеэ холбооной отделениин начальнигуудай зүблөөн болобо. Энэ зүблөөн ниитын советэй үүсхэлээр үнгэргэгдөө юм.

Манай корр.

НОМОЙ шэнжэлэл

«ДАЛЛАНАМ, ҺАРА, ШАМАЙ»

Нёдондо «Буряад үнэн» газетын редакцида нэгэ бэшэг ерэһэн юм. Буряадай мэдээжэ поэтесса Ц.-Д. Дондоковагай шүлэгүүдэйнь номуудые номой магазинуудта олохонь хүшэр. Али номуудынь гаранагүй гү? Мүнөө поэтесса юу хэжэ байнаб?» гэһэн удхатай бэшэг Хэжэнгэһээ Галя басаган эльгээгээ бэлэй. Тиихэдэ Галя гансаараа бэшээгүй, харин үетэн нүхэдэйнгөө үмэнэһөө иигэжэ хандаһан байгаа.

«Дүүхэй Галя, таанадай.
Дүлэ зангидама дулаатай,
Эхэ нютагайм эдиршүүдэй,
Эльгэһэн бэшэг абажа,
Энэ сагаа харюу
Эхилэн һуунам бушуу...»—тэжэ поэтесса Галя басаганда, мүн тэрэнэй хани нүхэдтэ хандан домоглоно.

«Эдир наһанайм дуун» гэһэн харюугай шүлэг соогоо Ц.-Д. Дондокова юу хэжэ, ямар хараа түсэбтэйгөөр ажаллажа байһан тухайдаа бэшэнэгүй, харин Галидал адли эдир наһанайнгаа дансые уудалан хөөрэхэһөө гадна, ажал, ажамидарал, жаргал тухай уянгатуулан домоглоно.

«...Хүрэжэ ядажа,
Өдөөл, өдөөл һарбайдаг,
Хүсэжэ ядажа,
Урагшаал, урагшаал дабшадаг,
Хүндэ хүшэрөөр хүртэдэг жаргал
Хүндэ хэды үнэтэйб!»—гэжэ бэшэхэдэнь, жаргал гээшэмнай тиимэшье бэлээр заяагдадаггүй, харин жаргалтай ябахын тула үсэд шангаар ажаллаха, зориг ехэтэйгээр тэмсэхэ тэжэ ойлгонобди. Ажал, ажамидарал, жаргал турбанай зангилаатай байхын тула шүлэг бэшэгдэжэ, дуун дуулагдана бшуу.

Тээ һаяшаг нэгэ залуу шүлэгшэтэй (үшөө өөрын номтой болоогүй ябаһан) хөөрэлдэхэдэм: «Би сагаан шүлэгтэ (белый стих) огто дурашгүйб, образ үгы, миин лэ шашалдаан болоно ха юм» гэжэ мэдүүлээ бэлэй. Теэд яахаб? Тэрэнэй дуран аалам. Харин сагаан шүлэг уянгатуулан уншажа шадаха, тэрэнэй удхыень ухашалан ойлгохо хэрэгтэй бшуу.

«Сэсэгтэ зунуул хэды дахин сэсэгээ гүбин үнгэрөөб», «Огторгойдо һара оохоргуйгөөр һэнжэлдээ», «Хара хүхэ сиидэм соо хадхуурта мүшэрнүүдые зайлана» гэхэ мэтын уянгата мүрнүүд гансашье залуу шүлэгшэдэ бэшэ, мүн дүй дүрнэлтэй болоһон поэтдэшье жэшээ һургаал боложо үгэхэ һэн ха.

«Холодожо байһан юумэн
Холодохо бүреэ ойртохо»—гэһэн хоёрхон мүр яһала удхатай бэшэ гү? Энээхэн мүр соо хүнэй хуби заяан, баяр баясхалан, уйдхар гашуудал — булта багтана.

Цырен-Дулма Дондоковагай «Даллана, һара, шамай» гэһэн шүлэгүүдэйнь ном һаяшаг Буряадай номой хэблэлһээ гараһан юм. «Байгалай басаган» гэһэн горитойхон поэмээрээ суутай болоһон поэтессын тус ном уран шүлэгэйнь улам хүдэржэжэ, урагшатайгаар ажаллажа байһые бодотоор гэршэлнэ.

«Эдир наһанайм дуун» гэһэн шүлэгнөонь гадна, философско удхатай, хүнэй инаг дура харуулһан, байгаалиин түхэл шэнжэ зураглаһан шүлэгүүд номдонь ороһон байна. Хүн, Эхэ орон, Саг... Ye сагайнгаа, Эхэ ороныйнгоо урда ямар харюусалгатай байһан тухайдаа «Оо, сагни, саг», гэһэн шүлэг соогоо удха түгэлдэрөөр, хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр бэшэхэдэнь баясамаар.

«Оо, сагни, саг!
Хурдан шинии дүрөөдэ
Хүлөө торгоон,
Хүсэлөө тогтоон,
Харайлгахадаа хананам.
Харанхы һуниш байг,
Һаруул үүрш сайг,—
Хатуу жолоогоо табинагүйб,

Халуун бодолоо баринагүйб»,—гэжэ онсо өөрын маягтайгаар уянгалан бэшэхэдэнь, үе сагайнгаа урда харюусалгатай байһандань, тэрэ харюусалга ехэтэй даабаряа заатагүй бэелүүлхээр әрмэлэһэндэнь бидэ этигэгэнэбди. Урдань, хэнэйшье мэдэхээр, Ц. Д. Дондокова ехэнхидээ иинаг дуранай, уянгата шүлэгүүдые бэшэдэг байһан. «Хүн ябаха тумаа ухаа ородог, мүнгэн элэхэ тумаа үнгэ ородог» гэһэндэл, поэтесса шүлэгүүдые олоор бэшэхэ тумаа ажабайдал гээшые онсо өөрын нюдөөр адаглан шэртэжэ, онсо өөрын сэгнэлтэ хэжэ һураһан байна.

«...Үбсүүн дээрэш наран
Үндэрлэгэг.
Хүзүүн дээрэш шэнгэдэг.
Наранай алтанда
Налхи холтоһоо
Хүрилшэтэрөө угаадагши.
Наранай унда
Намаа һахалнуудтаа
Хүхэршэтэрөө дуһаадагши.
Үргэн ээмээ
Үүлэн соогуур умбуулхадаш,
Үндэр һайхыеш
Харан, харан зогсогшо һэм,—гэжэ «Наран хада» гэһэн шүлэг соонь хэлэгдэнэ. Наран хада, ажамидарал заяаһан наран. Табан хушуута мушэ бэлэглэһэн наран—бүгэдөөрэн эндэ оруулагданхай. Үхибүүнэй нюурһаа бэшэгдэһэн тула аляа хүхюун багашуулай атаархал, омогорхолой уянгата мүрнүүд аятай зохидоор уншагдаха байна.

Тус номынь «Шүтэлни—замдаа, шүлэгни—шамдаа», «Аляахан наһан, ягаахан дуран», «Хажуудалнай һуухадаа, хани ёһоор хэлэнэб» гэһэн гүрбан бүдэгөөр бүридэнэ. Энэнь угаа һайн гэжэ һанаштай. Юуб гэхэдэ, бүлэг бүхэндэнь тааруу зохид удхатай шүлэгүүд хабсаргагдаа бшуу. Жэшээлбэл, гурбадахи бүлэгэйнь шүлэгүүд буряад арадай аман зохёолой баялигһаа һабагша татана.

«Сэсэгтэй һайхан
Газаагаа байхадаа
Һайхан лэ.
Сэдьхэлэй һайхан
Зосоогоо байхадаа
Һайхан лэ» гү, али
«Бэдэрдэггүй хүнэй
Нюдэншье харалган.
Бэдэрдэггүй хүнэй
Ухааншье балархан»—гэһэн мүрнүүдые уншахала хүн бүр, сээжэдэ һонор. Гадна шог ёгой маягаар бэшэгдэһэн шүлэгүүд һайнаар холтой. Гэхэтэй хамта номдонь хялбархан, хөөбэрлэнтэйхэн зүйлнүүд оруулагданхай. Энэньшье энэ гэжэ. Урдань «Буряад үнэндэ», «Байгал» журналда яһала олоор тоглуулгаһан һайн шүлэгүүдэйнь номдо ороогүйнь халагламаар.

Номойнь гадар талын шэмэлэл тухай хэлэхэ болоо һаа, манай Буряадай номой хэблэл хуушанайнгаа гуримһаа хахасажа, үе сагайнгаа әрилтэдэ тааруу зохидоор номуудые шэмэглэжэ эхилһэн байна. Энэнь ехэ һайшаалтай. Уран зураша П. Гурьянов Ц.-Д. Дондоковагай номые бэлиг шадабаритайгаар, онсо өөрын маягтайгаар шэмэглэн зохёоһон байна.

М. ОСОДОЕВ.

Һаяхан боложо үнгэрһэн Буряадай багшанарай VI съезддэ хабаадагшад (зүүн гарһаа)—Улаан-Удын № 12 һургуулийн директор М. В. Шаргаева, № 7 һургуулийн директор Е. А. Бутуханова гэгшэд.
С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

НЭГЭ ЛОЗУНГЫН ОРШУУЛГА ТУХАЙ

Манай ниислэл хотын Мухин Сүхбаатарай зүүлхэдэ, түмэр харгын гүүрэн гарадаг путепроводой дарааг хажууда амаршалгын тулда лозунг дэлгээтэй: «Совет болон монгол залуушуудын 2-дахи фестивальда хабаадагшадта мэндэ».

Энэмнай ородоор бэшэгдэһэн лозунгын оршуулга болоогой. Гэхэдэ гэхэдэ, мүн тэрэ путепроводой нүгөөдэ, зүүн талда: «Привет участникам фестиваля дружбы советской и монгольской молодежи» гэһэн амаршалга баһал улаан бүд дээрэ ородоор бэшэгдэй байна.

Социалис ороныуудаймнай абгаршагүй барисаанда зорюулагдажа, саг соогоо бэшэгдэһэн амаршалгын энэ лозунгые оршуулгынь таалаар абаад харая. Тэндэ «молодежи» гэжэ хамаанай падеждэ байһан ород үгые «залуушуудын» гээд оршуулаганхай. Энэнь һайшаалтай байна. Буряад литературна хэлэнэй дүримэй ёһоор һаа, «залуушуулай», монгол литературна хэлэнэй дүримөөр һаа, «залуушуудын» гээд оршуулагдаха байгаа. Зүгөөр, хоёр арадай хани барисаанда зорюулагдаһан лозунгые иигэжэ монголшолон таталаад оршуулхада буряадшье, монголшье хүнүүдтэ ойлгосотой, удхаараашье тааруу болоно. Монгол-совет арадуудай хани барисаан тухай бэшэхэдээ, Хоца Намсараевшье баһал монголшолон татадаг байһан юм. Жэшээлхэдэ, «Монголой һонин» гэжэ тэмдэглэлыень суглуулагдамал зохёолнуудайнь 4-дэхи том соо уншагты: «Манай СССР улас монгол улас хоёрой хоорондын...» гээд лэ эхилһэн байха.

Маниие һонирхуулһан лозунгын оршуулга соохи зарим тэды дутагдал гэхэдэ иимэ: «Советской и монгольской» гэгшые «совет болон монгол» гэжэ ородыень дахуулан, тойруу болгожо оршуулна. Эндэ «болон» гэжэ үгэ орой үлүү. Тиихын орондо миил «совет, монгол (залуушуудын)» гээ һаа, ярианай хэлэндэ дутэ, тобшо. тодо болохо бэлэй. Мүн «привет» гэһэн үгые «баяр мэндэ» гэнхаар «баяр хүргэе» гү, али «мэндэ хүргэе» гэбэл дээрэ һэн. Гадна «дружбы» гэжэ үгэ оршуулга дотор орхигдошоһон байна.

Тус лозунгые «Совет, монгол залуушуудын хани нүхэрлэлэй (монголнууд «дружба» гээшые «нөхөрлэл, найрамдал» гэнэ) 2-дугаар фестивальда хабаадагшадта мэндэ хүргэе!» гээд оршуулаа һаа, ойлгосотой боложо үгэхэ һэн гэжэ һанагдана. Оршуулгын хэлэн ярианай хэлэндэ шадаа һаа дүтэрхы байха ёһотой.

Ц. БУДАЕВ.

ОЙН БАЯРТА ЗОРЮУЛАГДАНА

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Улаан-Удын спортын ордон соо шатараар эрэшүүлэй дунда республикын түрүү һуурины түлөө мүрысөөн эхилбэ. Энэнь Совет засагай 50 жилэй ойн баярта зорюулагдана.

10 уулзалгатай швейцарска системээр үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ Буряадай 26 бэрхэ шатаршад хабаадалсана.

Нэгэдэхи уулзалгада 13 шатаршад наадажа, тэдэнэй дундаһаа «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэд Мотовилов Краснов хоёр лэ тэнцэһэн байна.

Хуушанай шатаршан Цыденов мастерта кандидат Власовта шүүгдээ.

Яруунын Гармаев республикын чемпион Нинягинтай наадахадаа мүн лэ шүүгдэшэбэ. А. Самарин Иванов хоёр тэн тэрээн тэмцэжэ, Самаринниинь өөртөө нэгэ очко бэшүүлээ. Тиихэдэ Сергей Самарин үүсхэлгүйгөөр наадаһан Андреевые бэлэхэнээр шүүбэ. Сампилов Л. Гармаеватай наадажа байтараа тон шухала үедэ хоёр хүбүүгээ алдажа, саашадаа наадахаяа болиһон байна.

Сумкин Бондарчуктай уулзабашье, ябаха сагайнгаа дүүрэнэнһээ боложо шүүгдэшөө.

Салтанов Дашанимаевта, Захааминһаа ерэһэн Бурлаков Назимовта, Брыков Бурловта шүүгдээ.

Эдир шатаршад Аганов Маншеев хоёрой уулзалга Агановай илалтаар дүүрэ.

Тиихэдэ Галданов Игумновай тэмцэг гэһэн дурадхалые бүрүүшааһан аад, үнишье болонгүй шүүгдэшөө.

А. МИХАЙЛОВ.

ТАһАЛДАХАЯА БОЛЁО

Улаан-Удын № 56 механизированнэ колоннын коллектив барилга-хабсаралгынгаа долоо һарын дүнгөөр даабарна амжалтатай дүүргэһэн байна.

Агууехэ Октябриин ойн баярай үгтамжада бэлэг болгон, барилтын гурбадахи, зургаадахи участогууд 721 мэдэ үтатай электрын эли э хүсэ дамжуулха үтаһа татаһан, мүн Сэлэн-Дүүмэ-Боргой, Хөри-Хэжэнгэ Боом-Мухар-Шэбэр гэхэ мэтэ нютагуудые электрын хүсөөр хангаха хүдэлмэри хэһэн байна.

Дээрэ дурсагдаша зайда үтаһа татажа, ашаглалгада үгэһэнэй ашаар илангаяа Сэлэнгын, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй болон Хэжэнгын аймагуудта электрын хүсэн таһалгаргаүй дамжуулагдадаг болоо.

Гадна мүн лэ электро-дамжуулгын барилга-хабсаралга эрхилдэг Галеевай, Поляковой, Бардымовай болон Сантуевай бригадануд ажалай үндэр бүтээсэ үргэлжэ түйлдаг байха юм.

Х. НИКОЛАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй Центральна Комитедтэ—нинтын эрдэм наука саашадань хүгжөөхын, коммунис байгуулалтада тэрэнэй дүүргэдэг үүрэг дээшэлүүлхын тула бэлэдүүлэгдэхэ хэмжээнүүд тухай; Агууехэ Октябриин 50 жилэй ойдо ажалай бэлэгүүд: Москваһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: КПСС-эй Центральна Комитедтэ (түгэсхэлэ); КНР-һээ Москвада байдаг посольствэдо СССР-эй МНР-эй эльгээһэн бэшэг;

Гурбадахи хуудаһанда: Буряадай багшанарай VI съездын материалнуд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: спортын һонин; хилын саанзһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд: сонсохэлнүүд.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

ГДР

Агууехэ Октябриин 50 жилэй ойе ГДР-тэ һайндэрлэхөөр бэлдэхэ комитет Совет засагай ойе эрхимээр үгтахые урялһан байгаа. Энэ уряань Германиин Демократическа Республикын ажалшадай дунда үргэнөөр һайшаан дэмжэгдээ. ГДР СССР хоёрой хоорондо баталагдаһан худалдаа наймаанай хэлсээнэй ёһоор ГДР-эй томо заводуудта бүтээгдэһэн 200 гаран станок, мебель ашагдаһан түмэр замай 350 вагон Советскэ Союзда болзорһоо урид эльгээгдээ.

Совет гүрэнэй ябажа гараһан алдарта зам тухай лекци, элидхэл болон хөөрэлдөөнүүд республикын предприятинуудта, эмхи зургаануудта үнгэргэгдэнэ. Германо-совет хани барисаанай бүлгэмдэ 65 мянга шахуу шэнэ гэшүүн һүүлшын хоёр һарын турша соо ороо.

* * *

«Карл Марксын «Капиталай» зуун жилэй ой» гэжэ выставкэ Берлиндэ нээгдээ. Энээнтие СЕПГ-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институт, ГДР-эй үндэсэнэй библиотекэ эмхидхэһэн байна. Зуун жилэй урда тээ Отто Майснерай хэблэлэй барлан гаргаһан «Капиталай» нэгэдэхи том выставкэдэ орогшодой тусгаар анхарал хандуулна.

ЧЕХОСЛОВАКИ

ЧССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жилэй түсэбэй ёһоор химическэ промышленностьда урда тээхи табан жилэйхидэ орходоо 50 шахуу процентээр ехэ мүнөө эөөри һомологдохо юм. Энэ түсэбэй ёһоор Гуменна (Словаки) городто холимол утаһа гаргаха химическэ заводой барилга эхилэ. Тус завод 1969 онһоо эхилэн, 3,3 мянган тонно полиамидна утаһа гаргадаг болохо.

Шамориндохи (Словаки) химическэ комбинадай түрүүшын эдлэлэнэй 1973 ондо ашаглалгада үгэтэхэдэ, орон жил бүхэндэ үшөө 20 мянган тонно хэмэл утаһа абадаг болохо юм.

1965 онойхитой сасуулбал, 70 процентээр ехэ синтетическэ бүд ба пластическа зүйлнүүд ЧССР-тэ 1970 ондо гаргагдадаг болохоор түсэблэгдэнэ.

* * *

Агууехэ Октябриин социалис революцийн 50 жилэй ойн гүйсэхэдэ байһантай дашарамдуулагдажа, советскэ почтын марканууд-ай выставкэ Братиславада нээгдэ.

Совет космонавтика тухай, Советүүдэй ороной искусство ба литература, улаасхоорондын харилсаа холбоон тухай хэдэн олон марканууд хөөрэжэ үгэнэ. Хэдэ хэдэн марканууд Советскэ Союзай элдэб районуудай олон янзын ургамалай болон амитадай аймагуудта зорюулагданхай.

* * *

Сагаан туулганай нөөсэнүүдые тодорхойлхо асуудалнуудай талаар Экономическа Харилсан туһалалсалгын Советтэ хабаададаг ороннуудай мэргэжэлтэдэй зүблөөн Прагада болоод, хүдэлмэрэй дүүргэбэ. Сагаан туулганай нөөсые тодорхойлхо асуудалнуудай талаар Экономическа Харилсан туһалалсалгын Советдэй бэдэрэлгэ хэдэг онол арганууд зүбшэн хэлсэгдээ. Сагаан туулганай уурхайнуудые эшүүлэн олохо, нөөсынь хэмжээсе, мүн тэдэнтие экономическа талаар ашаглалгые тодорхойлхо онол арганууд зүбшэгдөө.

ПОЛЬШО

1950 онһоо 1966 он хүртэтэр арадай Польшын флодой тоннаж таба дахин нэмэжэ, мүнөө 1.300.000 тонно болоһон байна. Энэ табан жилдэ флодой тоннаж үшөө хахад миллион шахуу тонноор нэмэхэ. Мүнөө Польшын суднануд газаа болон дотоодо далайнуудай 31 замда ябажа байдаг.

РУМЫНИ

Хоёр томо промышленна предприяти—сүүдхэдээ 3 мянган тонно свекло буйлуулха саахарай завод, арһа элдүүрилдэг завод Румынийн Дунай шадарай Кораби гэжэ портдо баригдажа байнхай. Тэрэшэлэн теплоэлектроцентраль бодхогдоно. Город соо гэр байрын барилга схээр хэгдэнэ. Кораби хараһаар байтар тухэл шэнжэсэ хубилгажа, мүнөөнэй гол мүрэнэй порт, промышленна шухала центр боложо байна.

МНР

Агууехэ Октябриин 50 жилэй ойдо зорюулагдаһан шэнэ номуудые МНР-эй үгрэнэй түбэй архив хэблэлдэ бэлдэжэ байнхай. Тэдэнэй дундаһаа «Монгол ба совет арадуудай бата бэхи хани барисаан», «МНР дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ» гэһэн архивна материалнуудай хоёр суглуулбари эгээн лэ һонирхолтой.

Совет арад дайнай хүндэ хүшэр үдэрнүүдтэшье Монголдо һайн һайхан сэдьхэлэй, аха дүүгэй туһаламжа үзүүлһээр байгаа, тусхайлбал хэдэ хэдэн шухала промышленна ба культурна барилганууды бодхолгодонь туһалаа гэжэ суглуулбаринууд соо толилогдоһон материалнуд харуулжа үгэнэ.

ВЕНГРИ

Рекордно ургаса—гектар бүриһөө 23 центнер шэнишэ Венгридэ хуряажа абтаа. Таряа хуряалга урда урдынхида орходоо хоёр неделэр урид түгэсхэгдэнэн байна. Мүнөө жилдэ 1.869 мянга шахуу гектарта ороолон таригдаһан байгаа. Хуряалгын бүхы худэлмэриин 90 процентнь машинаар дүүргэгдээ.

* * *

Алюминие Венгридэ мүнгэн гэжэ нэрлэдэг. Боксидуудай нөөсын талаар энэ орон Европодо түрүү һууринуудай нэгые эзэлдэг, хүн бүхэндэ абажа үзэхэ болоо һаа, жилдэ 6,3 килограмм, тайлбарилан хэлэбэл дэлхэй дээрэхи дунда зэргын хэмжээнһээ дүрбэ дахин ехэ алюминий абтадаг байха юм.

Мүнөө үедэ орон дотор абтаһан алюминийн гурбанай нэгэнһээ ехэ хубинь электротехникэдэ хэрэглэгдэнэ. Нимэ металл транспортна машина бүтээлгэдэ, химическэ промышленностьда, барилгада, худалдаа наймаанда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай.

БОЛГАРИ

Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договор Болгари Монгол хоёрой хоорондо энэ оной июлиин 21-дэ Улаан-Баатарта баталагдаа һэн. Тэрэнтие эсэлэн баталха тухай Болгариин правительствын дурадхалые Болгариин Арадай Суглаанай Президиум нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа.

Болгар-монгол союзна договор хоёр орондо удаадахи хорин жилдэ программна документ боложо үгэнэ. Энэ хадаа социалис үрэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулгые, нягта жагсаалые, хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ горитой туһа нэмэри болоно гээд Арадай Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Георгий Трайков тэмдэглээ.

ЮГОСЛАВИ

«1917 оной Октябриин революци» гэһэн гаршагтайгаар С. Босилничай номые «Младост» гэжэ газетно-хэблэлэй предприяти Белградта барлан гаргаа. Октябриин революцийн урда тээхи ба тэрэнэй боложо байһан үедэхи шухала ушарнууд энэ ном соо шэнжэлэгдэнхэй. Энэ хадаа Октябриин 50 жилэй ойтой дашарамдуулан, Югославида абтажа байһан хэмжээ ябуулганууда имагтал гансахан жэшээнь болоно. Октябриин темээр конференцинүүдые, суглаануд болон научна статьянуудые эрдэмтэд бэлдэжэ байнхай.

Октябрьда зорюулагдаһан элдэб хэмжээнүүдые Югославида эмхидхэгшэд Советскэ Союзһаа 18 мянга шахуу фотодокументнуудые абаһан байха юм. Октябриин революцида, граждан дайнда югославуудай хабаадалга тухай суглуулбарие тэдэнэй үндэһөөр югослав түүхэшэд совет ханинартаяа хамта бэлдэжэ байнхай.

Югослав кинематографистнууд «Манай Октябрь» гэжэ фильмые, Октябриин революци тухай бусад фильмүүдые байгуулхын тулада хүдэлжэ байдаг.

(ТАСС).

ПОЛЬШЫН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. **Копрживна тосхондо ехэ түймэрэй болохо үедэ 14 наһатай хоёр һурагша — Войцех Пудзиановски ба Иозеф Яшкольски гэгшэд эрэлхэг зориг гаргаһан байна. Тэдэнэр ами наһаяа гамнангүйгөөр гал дүлэндэ абтаһан гэр руу орожо, хоёр үхибүүдые—9 наратай басага, 8 наратай хүбүү гал соохоо гаргаа. Эрэлхэг зоригто тэдэ хүбүүд «Жэшээтэ пожарник» гэһэн медальнуудаар шагнагдаа. Зураг дээрэ: Иозеф ба Войцех абарһан үхибүүдээ үргөөд байна. Зүүн таладань үхибүүдэй абарагдаһан байшан һандаржа унаад байна.**

ЦАФ-ай—ТАСС-ай телефото.

А. Новотный митинг дээрэ үгэ хэлэбэ

ПРАГА, августын 21. (ТАСС). Эрэрүүлгүй аад, утаһа эршэлдэг машинануудаар хангагдаһан фабрикые ашаглалгада үгэлтын ёһолол Усть-на-Орлице городто болобо.

ЧССР-эй президент, КПЧ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Новотный, Чехословакиин правительствын гэшүүд, советскэ посольствын түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн совет мэргэжэлтэдэй делегаци августын 20-до болоһон энэ баярай ёһолол дээрэ байлсаа.

Эрэрүүлгүй аад, утаһа эршэлдэг станок хадаа чехословак-совет научно-техническэ харилсаа холбооной гайхамшагта жэшээ болоно. Энэ һанал бодолые чехословак ба совет эрдэмтэд, инженернүүд хамтаараа ажаллажа бэлүүлээ. Нимэ станок бүтээхые олон ороной мэргэжэлтэд оролдобошье, бирадаггүй байһан юм.

Тус станок эрэлгын үйлэдбэриин технологиие үндэһөорнь хубилгаха байна. Тэрэнэй бүтээсэ мүнөө хэрэглэгдэдэг эрэлгын машинануудайхида орходоо 160 процентээр ехэ юм.

Шэнэ фабрикые айлшадай хаража дүүргэһэнэй һүүлээр ехэ митинг болоо. Митинг дээрэ А. Новотный үгэ хэлээ. Чехословак түрэнэй ба тэрэнэй арадай зохёон байгуулхы амгалан ажал тухай хэлэхэ зуураа, Чехословакиин арадуудта, ЧССР-тэ социалис общество байгуулгада Агууехэ Октябриин ехэ удха шанартай байһые тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Мүнөөнэй улаасхоорондын байдал тухай тогтоходоо, бага арадуудта Америкын Холбоото Штадуудай зэрлигээр хандалгада, империалистнуудай һүжэроодэг нютаг нютагуудтахи дайн байлдаанда хэншье хамаагүйгөөр хандажа шадахагүй. Вьетнамда США-тай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулга, Израильиин эзэрхэг түримхэй ябуулга эдэ районуудай арадуудта аюултай байхаһаа гадна, ондоо тээгүүршье аюулай тохёолдохо ябадалда хүргэжэ болохо гээд ЧССР-эй президент тэмдэглээ.

Советскэ Союзтай, бусад социалис ороннуудтай Чехословакиин хэдэг социалическа харилсаанай асуудалшуудта А. Новотный ехэ анхарал хандуулаа.

КОРЕЙН СПОРТСМЕНҮҮД ГАЗААШАЛАГДАНА

Токиодо үнгэргэгдэхэ зүнай бүхэсоюзна универсиадада Совет ороной студентнэр ошохоёо болибо. Нимэ тогтоол «Буревестник» бүлгэмэй Центральна Совет августын 18-да баталан абаа. Наада үнгэргэхэ болоһон Японой эмхидхэлэй комитет спортын универсиадай улаасхоорондын федерацийн гүйсэдхэхэ комитедэй сэхэ шиидхэбэри абаагүйһөөнь боложо, КНДР-эй делегацида спортын ассоциацын Корейн студентнэр гэһэн буруу нэрэ үгэхэ гэһэн шиидхэбэри абаа. Үнэндөө Корейн Арадай Демократическа Республикын студентнэрэй федерэци гэжэ нэрлэгдэхэ байһан. Энээнһээ уламжалан КНДР-эй нүхэд универсиадада хабаадалсаха эрхэгүй болоһон байна. Энээн тушаа Совет ороной студентнэр буруушаал мэдүүлээ. Мүн Чехословакиин студентнэр Токиодо үнгэргэгдэхэ универсиадада хабаадалсахагүйбди гэжэ мэдүүлээ.

Наада үнгэргэхэ болоһон эдэнэр буруу политика ябуулһанайнгаа гэмээр мүнөө хүшэр байдалда орохо болобо. Хилын саадахи информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, универсиадада хабаадаха бологшодой тоо мүнөө 2000-һаа 1400 хүн болотороо хороогдохонь. Социалис ороннуудай мэдээжэ спортсменүүдэй универсиадада хабаадалсахагүйбди гэжэ мэдүүлһэн ушарһаа, Токиодо үнгэргэгдэхэ спортын нааданууудай дүнгүүдэй бирагүй байхань дамжаггүй.

(ТАСС).

Уругвайн коммунистнуудай уряа

МОНТЕВИДЕО августын 21. (ГАСС). Агууехэ Октябриин социалис революци хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи шэнэ үе сагай эхи табижа үгөө. Бүхы партийна организацинуудта, партийна гэшүүд болон арадта Уругвайн Коммунис партийн ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй хандаһан уряа соо энээн тухай хэлэгдэнэ. Энэ уряа Октябриин 50 жилэй ойн ойртожо байһантай дашарамдуулан баталан абтаһан байна.

Россин худэлмэришэд, таряашад, солдадууд ба матросууд дарлалга ба мүлжэлгэтэ общественные усадхажа, шэнэ ажабайдалые зохёожо эхилһэн юм. Энээнтие Маркс, Энгельс, Ленин урид ораһан байгаа гээд уряа соо тэмдэглэгдэнэ.

Манай тэмсэлые шангадхаха Октябриин революцийн ойе ойн химээр угталга болохо гээд гүйсэдхэхэ комитет бэшэнэ. Октябриин 50 жилэй ойе һайндэрлэхэ партийне бэхижүүлхын, ороной дотор тэрэнэй дүүргэдэг үүрэгые шангадхахын түлөө үргэн камбанин болгохыень Уругвайн бүх коммунистнуудые комитет уриална.

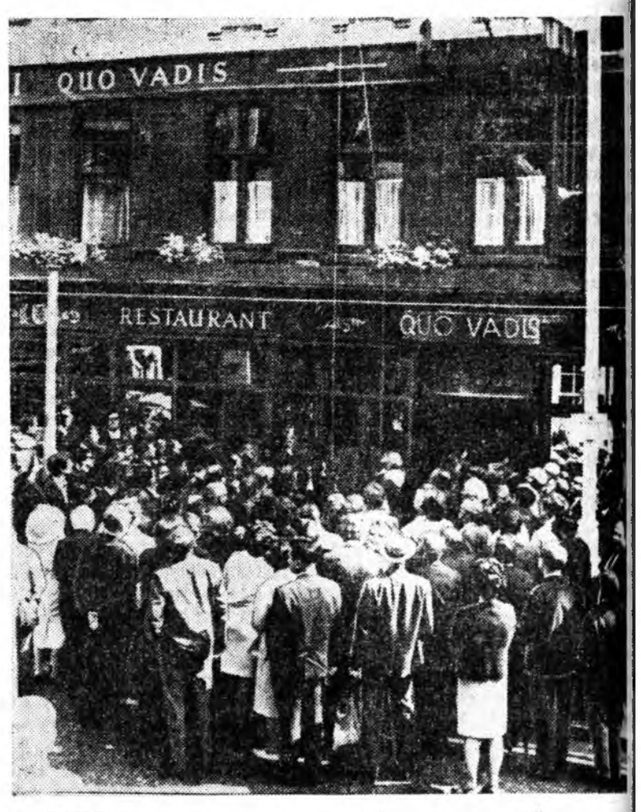

ЛОНДОН. Дин Стрит үйлсэдэ байдаг 28-дахи байшанда дурасхаалай самбар баярай оршон байдалда һаяхан хадагдаа. Эндэ 1851 онһоо 1856 он хүртэтэр научна коммунизмын үндэһэ һуури табигша Карл Маркс ажаһуурһан юм. Баярай ёһолол дээрэ Англиин түрүү үзэл бодолто олоннитын түлөөлэгшэд, худэлмэришэд, Великобританиин Компартиин гэшүүд байлсаа.

ЮПИ-гэй—ТАСС-ай телефото.

Конституциин үдэрые һайндэрлэлгэ

БУДАПЕШТ, августын 21. (ТАСС). Будапештын хэдэн зуун мянган хүн зон Дунайн Набережнада үсэгэлдэр олоороо суглараа. Венгриин национальна һайндэртэй—Конституциин үдэртэй дашарамдуулагдан, парламентын байшантай үмэнэ Дунайн уһан дээрэ, мүрэн дээгүүрхи огторгойдо уһанай болон агаарай спортын ехэ һайндэр болоо. Венгриин ба Советскэ Сэюзай гүрэнэй тугуудые, мүн эб найрамдалай сэнхир тугые Набережнаар зубшуулан мандуулһан самолёдууд һайндэрые нээгээ.

Будапештын городской Соведэй түрүүлэгшэ Лайош Келемен үгэ хэлэхэдээ, имагтал Агууехэ Октябриин социалис революцийн илаһанай ашаар Венгриин социалис гүрэнэй конституциие баталан абаха аргатай болоо гээд онсолон тэмдэглээ.

Венгер ба совет арадуудай хоорондохи аха дүүгэй ханя бэрисаанай тэмдэг болгон, вертолёдуудһаа уһан дээрэ һүрэн бүгдэ һан совет парашютистнүүд ёһолдынгоо шадабариие түрүүлжэ харуулаа.

Һайндэрэй баяр ёһололнуудай ороной бүхы городуудта болон тосхонуудта болоһон байна.

Эрнст Тельманэй дурасхаалда

ГАМБУРГ. (ТАСС-ай корр.). Германиин Коммунис партийн түрүүлэгшэ Эрнст Тельманэй, СДПГ-эй рейхстагтахи фракцийн түрүүлэгшэ Рудольф Брейтшейдэй дурасхаалда зорюулагдаһан суглаан «Үрдын дүй дуршэлһөө һургаал абаха» гэһэн уряатайгаар августын 18-да Гамбургда болоо. Эдэнэр 1944 ондо Бухенвальддахи нацис концлагерьта алуулһан юм.

Эрнст Тельманэй алуулһаар 23 жилэй ойдо зорюулагдаһан энэ суглаан «нацизмын үедэ хашалта хэһээлтэдэ дайраглаһан хүнүүдэй нэгэдэлэй» үүсхэлээр үнгэргэгдөө. Немец худэлмэришэнэй худэлөөнэй ветерануд, эсэргүүсэлтын антифашис түүлөөнэй тэмсэлшэд, худэлмэришэд, залуушуул энэ суглаанда хабаадаа. Баруун Германиин ажалшадай эрхэдэ хархис хүсэнүүдэй добтолгодо эсэргүүсэн нэгэдэмэл тэмсэл хахые суглаанда хабаадагшад үгэ хэлэхэдээ уряалаа. Арадай ашаа туһые хамгаалан, эб найрамдалай, демократийн түлөө ходоо эдэлмэтэйгээр тэмсэдэг Германиин Коммунис партийне хорилго болоулха тухай үгэ хэлэгшэд эрилтэ хээ.

Пекиндэ хунвэйбинүүд элдэбээр аашалалдана

ПЕКИН, августын 21. (ТАСС). Цейлонһоо Пекиндэ байдаг посольствын дэргэдэ үсэгэлдэр үдэ багаар бүлэг олон хунвэйбинүүд, цзаофанинууд ерэжэ, Цейлондо болон Совет өөрөндо харша уряануудые хашхаралдаа. Посольствын хашаануудта, хашаагай үүдэнүүдтэ харша муухай удхатай үгэнүүд бэшэгдээ.

Мао Цзэ-дунай үгэнүүдые бэшэһэн дэбтэрнүүдые, тэрэнэй дурэтэй значогуудые орон дотор тараалгада Цейлоной засагаархидай һаад хэһэнэй һүүлээр иимэ ябуулга Пекиндэ хэгдэһэн байна.

Кениһээ Пекиндэ байдаг посольствын үмэнэ хунвэйбинүүдэ иимэ демонстрацин мүнөөдэр мүлдэ болоо.

ДРВ-дэ буудагдан унаба

ХАНОЙ, августын 21. (ТАСС). Виньлинь райондо американ авиацийн августын 17-до добтолто хэхэ үедэ ДРВ-гэй арадай армийн зенитчүүд дайсанай гурбан самолёт буудажа унагаа-һан байгаа гээд Вьетнамай информационно агентство дамжуулна.

Тиигэжэ ДРВ-гэй газар дээрэ бүхы дээрээ 2191 американ самолёт буудуулан унагаагдаа.

„Ороолоной“ олтирогһоо ерэһэн бэшэг

УЛАСХООРОНДЫН УЛААН ХЭРЭЭҺЭНЭЙ БҮЛГЭМДЭ ХАНДАБА

Грецидэ эзэрхэжэ байгаа фашис засагаархидай айхабтар муужай хашалта хэһээлтэ тухай мэдээнүүд ямар нэгэн забһар нүхэ оложо, дэлхэйн олониитэдэ дуулдана. Тэдэнэй зэрлиг зэлүүн аашанууд тухай һураг зэрэбые ямаршье хаалта, түмэр хаһаа барижа шадахагүй. «Ороолоной» байрлаһан олтирогто хаагдаһан, политическэ эрхэеэ хаһуулагдад оөнэдынгоо шуһаар бэшэнэн хандалга сүлөөтэ дайда руу дамжуулба. Тэрээн соогоо ямар хатуу хашаланда ороһон тухайгаа хоорэнэ.

Һаяхан тэдэнэр Улаасхоорондын Улаан Хэрээһэндэ хандалга эльгээгээ. 1967 оной апрелиин 21-дэ бидэнние түрэһэн гэрһээмнай, түрэл садан, бүлэнэрһөөмнай, хэжэ байһан ажалһаамнай хүлжуулжа, концлагерьнууд худар адууһа малдал адляар туужа асараа һэн гээд тэдэнэр бэшэнэ. Олонхиемнай хайра гамгүйгоор сохёо панша. Эрхэеэ хаһагшадай нэгэн—Панайотис Еллис концлагериин зосоохи Фалирон гэжэ ипподром дээрэ буудагдан алагдаа.

Тэрэнэй удаа бидэнние, политическэ элдэб үзэлтэй хүнүүдые, —баруунай, түбэй, зүүнэй хараа баримталагшадые Юра арал асараа юм. Манай дунда парламентын вице-түрүүлэгшэ, Центрэй союз гэжэ партиһаа депутат Иоаннис Секелариу, мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша, ЭДА партиһаа парламентын депутат Илиас Илиу, Афина хотын юристнүүдэй холбооной түрүүлэгшэ Алекос Сакелларопулос, университедэй профессорнууд, эрдэм болон соёлой искусствын түлөөлэгшэд, хото городуудай толгойлогшонор, муниципальна советникнууд, элдэб наһанай, элдэб мэргэжэлтэй, янза бүриин шадал зэргэтэй эрэшүүл, эмэгтэйнэр, дүн хамта 6500 шахуу хүнүүд эндэ бии.

«Ороолоной» олтирогто хаагдашадай дунда үндэр наһатан, үе мүсэгүйшүүл, хүндэ үбшэнтэн, хэзэлитэй эхэнэрнүүд, нялха бага үхибүүдтэй һамгадшье бии. Тэдэнние бүлэг бүлэг болгон хубаарилаад, ямаршье харилсаагүйгөөр барижа байдаг. Түрмэ болоһон энэ арал дээрэ эрхэеэ хаһуулагшадай ами наһанай түлөө харюусаха хүн гэжэ байхагүй. Эдеэ, уһаар хангалтань жэрхэмээр юм. «Аргалдаг газартань» шухала хэрэгтэй эм домууд утыһөө гаргна, элүүрые хамгаалгаар мэргэжэлэн хүдэлмэрилэгшэдшье гэжэ алга.

Юра арал дээрэхи концлагериин захиргаанай байдаг гэрэй ханада ой ухаанда ороогүй удхатай янза бүриин «захяа, заабаринууд» хадаатай. Нэгэ газар суглархыень, өөһэд хоорондоо хоорэлдэхыень, бараг болон камерануд соогоо, мүн бусадшье газарта үгөөрөөшье, бэшэмэл аргаарншье буруушаал мэдүүлхыень лагериин захиргаан хорино. Тэрэшэлэн хэбэмэл гү, али гараар бэшэһэн данса бэшэг тунхаглалга, бусад али бүхы юумэнүүдые хэлгэ уридшалан хоригдонхой. Үнгэржэ ерэхэдээ, үгтэһэн эдеэ хоолые өөһэд хоорондоо хубаарилханьшье сээртэй юм.

Эрхэеэ хаһуулагшад Улаасхоорондын Улаан Хэрээһые, ООН-ой харьяата эмхинүүдые тэдэнэй ами наһанай хэрэг хамгаалхыень гүйна. Тэрэшэлэн элүүрээ хамгаалха хэрэттэнь туһаламжа үзүүлхэ, хубсаһа хунар, эдеэ хоол үгахэ, байрын талаар таатай эрхэ байдалда оруулха, гэр бүлынхидтээ харилсахэ арга олгохо эрилтэ табина.

(АПН).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-01029. Зак. № 814.